[N]o. 1894 Zaterdag 1 Mei 1920. 37ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

[D]it Blad verschijnt elken Zaterdag.
[A]bonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— bij vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
St. Elizabeths-gasthuis.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

[C]auserie over het Drinkwater.

Het gebrek aan drinkwater doet [zi]ch geducht voelen.

Wij verkeeren nu in April dus [i]n den regentijd, in dezelfde con[di]tie als verleden jaar in October.

Evenals toen zijn ook nu zoo [go]ed als alle regenbakken leeg. [Z]ooch wij zijn er nu veel erger aan [to]e. Toen leefden wij op hoop, dat [d]e a. s. regentijd ons weer nieuwen [v]oorraad zou brengen.

En de regen kwam, maar te wei[n]ig, veel te weinig, zoodat nergens [ee]n enkele regenbak gevuld of over[g]eloopen is. Dat weinigje wat toen [w]erd opgevangen is nu schoon op[g]eteerd.

En wij staan nu pas in het be[g]in van de eigenlijke droogtepe[r]iode. Nog 6 à 7 maanden, vóór de [r]egentijd weer begint.

Al het drinkwater voor de stads[b]ewoners moet nu van buiten af [g]eworden aangevoerd.

De nooit volprezen putten rondom het Schottegat, die zonder merk[b]aren nieuwen voorraad in het af[g]eloopen regenseizoen te hebben op[g]edaan, toch naar het schijnt, nooit [u]itgeput raken, zijn nu de eenige [t]oevlucht in den nood.

Dagelijks rollen de waterkarren [h]een en aan om het water naar de [s]tad te brengen.

Eigenlijk zijn de randbewoners der stad er het beste aan toe. Want deze staan de karren reeds op te wachten, zoodra ze in het zicht komen, om ze terstond hun watervoorraad af te koopen. Maar wei[n]ig karren brengen het zoover tot de bewoners in het centrum der stad door te dringen.

Van daar de voortdurende klacht dezer laatsten, dat er voor hen bijna geen mogelijkheid is, wat water machtig te worden. De Gouverneur, volkomen overtuigd van de redelijkheid dezer klacht, heeft reeds last gegeven dat een bepaald gedeelte dezer karren niet bij den ingang der stad mag tegengehouden worden, doch naar het midden der stad en ook naar de hooger gelegen wijken moet doorrijden om ook de bewoners van het zoo onontbeerlijke water te voorzien.

Vele gegoeden zelfs, die in hun leven bijna nooit anders dan regenwater dronken, zijn nu wel genoodzaakt zich met putwater te behelpen. Wie het niet gewoon is, merkt wel het onderscheid. Wel is de smaak niet zoo opvallend verschillend, doch de namerking laat geen twijfel. Hoe meer men van dat putwater drinkt, des te meer dorst wekt het op. Dit komt door de groote hoeveelheid kalkzouten, die er in zijn opgelost.

Anderen met meer delicate constituties, krijgen er soms wel buikpijn en krampen van. Doch verdere nadeelige gevolgen heeft dit putwater gewoonlijk niet.

Wij herinneren ons niet, dat het, voor zoover het ons heugt, het gebrek aan drinkwater reeds in het begin des jaars zich ooit in die mate als nu, deed gevoelen.

De reden is, dat nu ook zelfs de groote regenbakken bijna overal leeg staan.

De waterkarren zijn niet meer toereikend het groote gebrek en behoefte aan water in de stad aan te vullen. Want, behalve de pontjes, die tegen fellen wind en stroom door het Schottegat en de haven moeten heengewrikt worden, zijn het voornamelijk zelkarren, die het water aanvoeren. En een ezel is wel taai, maar doet er graag zijn tijd over.

Bovendien wordt er nu meer dan veel in dezen tijd van zoo'n beest gevergd. Noch van 8 uren werkdag, noch van hooger loon, of van recht tot staken is er ooit eenig besef in zijn brein doorgedrongen. Anders had hij reeds voor lang zijn heil gezocht in het meest verwoede bolshewisme. Hij kent alleen minimum of hongerloon. Porren, stompen en stokslagen brengen hem bij de geringste poging tot staken tot andere gedachten.

Hij sleept voortdurend zijn Tantalusstraf met zich mede.

Bij elk huis, waar hij stil houdt, snuift hij den verfrisschenden geur van het wondere vocht in zijn neusgaten op. Het eene blik na het andere zeult men langs zijn krullende lippen voorbij, doch hij krijgt er part noch deel van. Intusschen verfrischt hij zijn oude herinneringen eens op aan de enkele neervallende druppels, die hij in het stof der wegen met smachtende lippen besnuffelt.

Zijn beestenverstand begrijpt er niets van, waarom hij, die als No 1 staat ingeschreven in de registers der dierenbescherming, nog nooit bij een lid dier geroemde vereeniging voor een extra bedeeling in aanmerking kwam.

Ik maak me sterk, dat er niemand meer verblijd zou zijn dan de ezels, wanneer in deze dagen een paar reuzen-autotanks hun ondankbare taak kwamen overnemen. Als hun uitgedroogde keelen nog tot gebalk in staat zijn, zouden zij in een gloed van dankbaarheid met een symphonie van welluidende klanken de philantropie der menschheid den lof toezingen.

Ja, het is wel vreemd dat nog geen ondernemend Curaçaoenaar of Syriër op de gedachte gekomen is zoo'n autotank voor waterdistributie in deze dagen te laten uitkomen. Wat zou hij zaken maken!

Tegenwoordig is het zien van een paard hier in de stad een even groote zeldzaamheid als tien jaar geleden de ontmoeting met een auto. Want wie is er bij zulk een droogte nog in staat een paard te onderhouden? Vroeger zag men in den tijd van droogte evenveel balen Amerikaansche hooi door de stoombooten ontschepen, als nu de kisten met gasoline hier liggen opgestapeld.

Wie er nog prijs op stelt zijn rossinant in het leven te houden, betaalt meer voor zijn dagelijksch rantsoen aan hooi en maisstokken, dan voor een eigen copieus diner in een 1ste klasse hotel.

De tegenwoordige droogte periode stemt zoowel den rijke als arme tot wanhoop.

Nog 6 à 7 maanden van droogte vóór dat de regentijd in aantocht is. Hoe komen wij het door? De prijs van een blik regenwater is reeds tot 25 cts en méér gestegen. Putwater vindt voor 7½ cts grif koopers. O zalige tijd, toen de Waterleiding en Distilleerderij van de firma Maduro & Sons in volle actie was en ons water gaf naar hartelust tegen een vaste prijs van 5 cts per blik.

Hoe weinig hebben wij in dien gulden tijd dát gedistilleerd water gewaardeerd. Hoe snakken wij er nu naar, dat die tijd spoedig weerkomt. Wie helpt ons, om die Distilleerderij weer in werking te brengen?

Een jubelkreet van dank zou er uit de bevolking opstijgen.

De Gouverneur heeft een zeker bedrag op de begrooting uitgetrokken om een onderzoek in te stellen naar de mogelijkheid van den aanleg van een waterleiding voor onze stad.

Ook het boren van Artesische putten staat op het program. Pessimisten zeggen, wat baten ons al

Iets voor Curaçao???

Natuurkrachten.

In het Januari-nummer van *Vragen van den Dag* hield de heer J. Habbema een causerietje: *„De tropische zomerwarmte voor huiselijk gebruik."* Schr. maakte melding van enkele proefnemingen op dit gebied en teekent o. m. aan: „Als onze groote uitvinders, onze corypheën op natuurkundig gebied, daarop hun gedachten eens concentreerden om zonnewarmte „vast te leggen" en dienstbaar te maken voor praktisch gebruik, voorloopig in de tropen, omdat in ons „gematigd" klimaat de zon ons dikwijls in den steek laat. Er zou geen prijs te duur en geen belooning te groot zijn voor een oplossing van deze quaestie. Welke miliardair, vraagt schr., looft eens deel van zijn schatten daarvoor uit? Het zou in dezen tijd van brandstoffenschaarschte de redding van de wereld kunnen zijn."

Misschien is het verlangen van Heer Habbema reeds dichter bij de oplossing dan hij verwacht.

In het tijdschrift. *„Tits-bits"* lazen wij, dat even vóór den oorlog een Amerikaansch Ingenieur zeer goed geslaagde proeven genomen heeft, in Egypte. Hij plaatste een rij van ronddraaiende spiegels, die de zonnestralen op een stoomketel concentreerde, waarvan de stoom motoren en dynamo's bewoog. De geconcentreerde zonnestralen hebben zoo'n intense hitte, dat zij het water in deze stoomketels slechts binnen één derde van den tijd tot koken brengt, die een oven vereischt. Zelfs in gematigde streken kan drie uur zonneschijn genoeg hitte concentreeren voor dynamo's om voor tien dagen lang electriciteit te leveren.

Een andere belangrijke proef op technisch gebied is men bezig in Frankrijk te doen. En ook deze dienen wij in het oog te houden, wij die hier op een eiland leven rondom door de zee omringd.

In October l.l. werd in den Franschen Senaat medegedeeld, dat men op twee punten der Fransche kust zou probeeren om de ebbe en vloed te gebruiken tot het opwekken van electrische kracht.

We moeten iets zien te vinden. Kolen zijn duur en als de loonen zoo hoog blijven en de arbeiders zoo lastig, zullen ze wel niet goedkooper worden. Ook zijn de voorraden niet onuitputtelijk en evenmin die van ruwe olie, welke als vervangmiddel thans dient. Dus naar de natuurkrachten.

Al behoeft de menschheid zich nog niet ongerust te maken over de uitputting van den steenkoolrijkdom, toch brengt de zuinigheid mee, dat naar goedkooper bronnen voor kracht en warmte wordt uitgezien. En als zoodanig komt allereerst de kracht van watervallen in aanmerking.

Frankrijk heeft aan watervallen een kracht van 4.500.000 P. K., waarvan 800.000 worden gebruikt. Dezelfde hoeveelheid wordt in Italië gevonden, met slechts 30,000 P. K. in werking. De vallen van 10.000 P. K. zijn talrijk in de Alpen. Zwitserland benut 300.000 P. K. op een onmetelijk totaal, dat nog niet juist is bepaald en Duitschland gebruikt er 100.000 op de 700,000, Rusland bezit 11.000.000 hydraulische P. K., van welke er slechts 85.000 in exploitatie zijn.

Noorwegen gebruikt er 900.000, Zweden 763.000 en Engeland 70.000 evenveel als Spanje, dat evenwel duizenden en duizenden P. K. meer bezit dan laatstgenoemd land.

Als toevoegsel: Japan benut 70.000 P. K. op het 1.000.000 waarover het kan beschikken.

Men schat het totaal op meer dan 100.000.000 P. K., waarop het menschdom kosteloos, om zoo te zeggen, de hand zou kunnen leggen, om beweegkracht te verkrijgen.

Doch watervallen komen niet overal voor en hebben niet in alle tijden van het jaar dezelfde kracht.

De eb en vloed daarentegen komt geregeld elken dag tweemaal voor; men kan er op rekenen.

Op twee manieren zijn plannen ontworpen. Vooreest kan men door den vloed een bassin laten volloopen en bij het wegvloeien in ebtijd turbines laten drijven door het water.

Ook omgekeerd kunnen die turbines worden gedreven door den opkomenden vloed en men kan beide combineeren, zoodat de zaak bijna den geheelen dag werkt.

In dienzelfden geest zijn er ook proeven genomen om de kracht door den voortdurenden golfslag aan het zeestrand te benutten tot het in beweging brengen van machines.

Wellicht zullen we het dus in de naaste toekomst zonder steenkolen afkunnen.

Wetenschappelijke mannen zijn van oordeel dat er een tijd zal komen dat al de krachtnoodig voor het drijven van machines voor spoorwegen en fabrieken, voor licht, in een woord voor alles wat heden steenkolen doen zeer goedkoop kunnen bekomen door de zonnehitte en de krachten der zee te benutten. Al meer en meer blijkt, dat dit geen fantastische droom is.

Had de oorlog niet alles in de war gestuurd, dan zouden we nu reeds onafhankelijk zijn van steenkolen.

Goedkooper transport te water.

In Nederland, schrijft Vr. v. A., zijn de sleepbooten met vele zware rivierschepen achter zich zeer bekend. Voor zeeschepen gaat het slepen echter zeer bezwaarlijk, daar de golven bij eenigszins ruw weer groote gevaren voor de sleepboot kunnen doen ontstaan en al heel gemakkelijk de kabels doen breken, zoodat, b. v. het vervoer over zee van zware dokken een waagstuk is, dat alleen door zeer flinke zeelieden uitgevoerd kan worden. Speciaal voor dit werk hebben de Hollandsche sleepers een zeer goeden naam. Voor het transport over zee is nu in Frankrijk een methode bedacht, die het beschouwen zeker de moeite waard is. Door gebrek aan tonnage wordt er voorgesteld om vrachtschepen te bouwen zonder machine, die aan den achterkant een wigvormige inham hebben. Verder woorden kleine „duwbooten" gebouwd, die een voorsteven hebben, die precies past in die wig. De „duwboot" is dan gemakkelijk zoo vast te ketenen aan het vrachtschip dat er als 't ware een enkel stoomschip ontstaat, met de machine in het achterschip. Is dit geheel aangekomen op de plaats van bestemming, dan wordt de duwboot losgemaakt en vastgehecht aan een ander vrachtschip van precies gelijke constructie, zoodat direct de terugreis aanvaard kan worden. Het plan heeft dus dit voordeel, dat een enkele machine-installatie het werk doet van meerdere. Dit veroorzaakt dus mindere bouwkosten en minderen bouwtijd, waardoor de schepenschaarschte sneller verminderd kan worden. Het plan gelijkt dus in bedoeling zeer veel op het Engelsche, om de machine-installatie op het dek te plaatsen, dat dan gereed is om te vertrekken. De duwboot heeft het enorme voordeel, dat bij schipbreuk alle kans bestaat, dat de kleine boot afgehaakt kan worden en met de aanwezige bemanning een veilige haven bereikt. Het plan wordt geopperd door een leeraar aan den hydrografischen dienst der Fransche marine en wordt in Frankrijk ernstig opgenomen en bestudeerd.

Een schip van lading.

Er moet hout zijn in Europa, voor het herstel der verwoestingen en ter bestrijding van den woningnood.

En er is nog wel hout in de wereld: in Zuid-Amerika, Afrika, het Noorden.

Maar het vervoer kost enorm veel geld.

Men heeft het vroeger wel eens gewaagd, het hout in groote vlotten over den Oceaan te brengen, doch deze proeven zijn slechts half geslaagd. Vooreerst moeten er zeer sterke sleepbooten voor gespannen worden; dan duurt de reis zeer lang en tegen zware stormen zijn dergelijke vlotten niet bestand; dan slaan ze uit elkaar.

Nu heeft de firma Vickers een zeer eigenaardig plan gemaakt: zij wil een reusachtig schip bouwen van de balken en planken die vervoerd moeten worden, zoo dik mogelijk. Er komen dan masten op om te zeilen en motoren met schroeven achterin.

Wanneer het schip in Engeland zal zijn aangekomen, wordt het afgebroken en als timmerhout verkocht.

Het schip kan niet zinken en desnoods ook op een mijn loopen; dan raken er wat balken stuk; anders niet.

die mooie plannen voor de toekomst, wanneer wij nu reeds versmachten van dorst.

Doch wij daarentegen zeggen: als er ooit een tijd is geweest, die de noodzakelijkheid van verbetering der watervoorziening onzer eilanden glansrijk bewezen heeft, dan is het droogteperiode, die wij nu doormaken.

l' Histoire se repète.

Zwartkijkers beroepen zich op dat woord tot staving hunner bewering dat deze eeuw neiging tot imitatie vertoont der vorige.

De Napoleontische oorlogen hebben hun weerga in folio gevonden in den wereldoorlog, waarvan de naweeën nog steeds doorwerken.

Tijdgenooten getuigen eenstemmig, dat een ontzettende droogte van 1820 tot 1825 Curaçao teisterde en er al dien tijd geen druppel (?!) regen viel. Wij zouden dus nu voor de 7 magere jaren staan Doch wanneer hebben wij de 7 vette jaren gehad?

Koloniale Raad.

Begrooting van Curaçao voor 1921.

VOORLOOPIG VERSLAG.

Het afdeelingsonderzoek heeft aanleiding gegeven tot de volgende beschouwingen en opmerkingen.

Algemeene beschouwingen.

Ofschoon de late indiening van de onderhavige ontwerp-verordening voor wat betreft hare vaststelling door de wet geen practische gevolgen met zich zal brengen, aangezien toch reeds het geval bedoeld bij art. 104, 1o Regeerings-Reglement plaats heeft, betreurde men het toch, dat de samenstelling daarvan zooveel vertraging heeft moeten ondervinden; daar men zich nu, teneinde toch het ontwerp op den gezetten tijd gereed te krijgen, gedwongen ziet slechts hoofdpunten schriftelijk te behandelen en de overige — waarvan het voornemen tot bespreking tijdig aan de betrokken Departements-Chefs zal worden medegedeeld — pas op de openbare zitting onder de oogen te zien.

Nu het dan ook wederom gebleken is, dat de indiening van de ontwerp-begrooting uiterlijk op den eersten Dinsdag der maand Maart (nu zelfs met onoverkomenlijke) bezwaren gepaard gaat, drong men er op aan, dat zoowel de datum van indiening bij den Raad als die van vaststelling minstens een maand later worden gesteld, te meer, daar in het geval, dat de Raad de begrooting sluitend zou kunnen maken, het recht den Raad toegekend bij de laatste zinsnede van gemeld artikel 104 illusoir zou worden bij niet naleving van art. 101 Regeerings-Reglement en de hierdoor veroorzaakte late vaststelling daarvan.

Het is alweer met het oog op de niet onbelangrijke bijdrage, die ten andere male van 'sRijks schatkist gevorderd zal moeten worden, dat men aandrong op bezuiniging.

In dit verband werd er op gewezen, dat een groote stap in de richting van een sluitende begrooting van *Curaçao* gedaan zou worden door een scheiding te brengen tusschen de Bovenwindsche eilanden en de Benedenwindsche.

Het zijn — zoo werd betoogd — vooral de uitgaven voor de Bovenwindsche eilanden (op de onderhavige begrooting is een nadeelig saldo van niet minder dan f 157 487,— waarbij nog moet worden gerekend het aandeel van die eilanden in de uitgaven voor de geheele kolonie, als politie, pensioenen, verbinding enz., voor rekening van laatstbedoelde eilanden) die er de oorzaak van zijn, dat het ideaal „een sluitende begrooting", thans onbereikbaar is.

Trouwens de bewoners dier eilanden willen een afscheiding; die beweging vond steun in de Eerste Kamer der Staten-Generaal; dat die wensch dan vervuld worde, te meer, daar men op dit eiland volkomen inziet, dat de Bovenwinden zelf hunne belangen veel beter zullen kunnen behartigen, dan dat van hieruit zou kunnen geschieden, alhoewel men op dit eiland van Bovenwindsche toestanden beter op de hoogte is en beter in staat daarover te oordeelen, dat menig Kamerlid ten aanzien van Curaçaosche aangelegenheden.

Er is meer.

Zou men de belastingbetalers hier nog meer mogen gaan bezwaren voor maatregelen ten behoeve van eilanden, waar zij over het algemeen weinig voor voelen?

Indien Nederland de Bovenwindsche eilanden als kolonie wil behouden, lijkt het billijk, dat het Rijk zelf de lasten daarvan draagt.

In verband met het voorafgaande en gezien den korten tijd, welke den Raad voor de voorbereiding der openbare behandeling is gegund, meenen de afdeelingen zich thans van verdere beschouwingen — ook financieele — ten aanzien dier eilanden te kunnen onthouden.

Aangezien een reorganisatie van de politie in het uitzicht is gesteld, achtte men het thans niet noodig politieaangelegenheden te bespreken, echter wilde men vragen naar de werking van de havenpolitie, daar het den schijn heeft, dat er soms in dezen dienst niet de noodige activiteit ontwikkeld wordt.

Een lid meende, dat wanneer het in Holland kwam tot scheiding van Kerk en Staat, ook hier op Curaçao daartoe moest worden overgegaan. Dit zou naar sprekers meening een aanmerkelijke bezuiniging met zich brengen.

Tevens stelde bedoeld lid voor, de inmiddels open vallende betrekkingen niet aan te vullen, doch als equivalent een toelage aan de betrokken gezindte te geven, hetgeen later van invloed zal zijn op mogelijk uit te keeren (weduwe) pensioenen.

Daartegen werd opgemerkt, dat dit laatste zou zijn een vooruitloopen op de scheiding, zooals dat lid zich dat voorstelt, te oordeelen naar krantenberichten, op het oogenblik in het Moederland geen scheiding beoogd wordt in den zin, dat de Kerk in de toekomst niets krijgt, doch de Commissie van de Grondwetsherziening zich tot de onderscheidene Kerkgenootschappen gewend heeft en tot een soort kapitalisatie of vastlegging van den tegenwoordigen toestand tracht te geraken.

Door meerdere leden werd gewezen op het weinige nut, dat de voor den Landbouw gedane uitgaven afwerpen.

Enkele leden vonden de uitgaven voor den openbaren gezondheidsdienst te hoog.

Een lid merkte op, dat er naar zijne meening toch niets van gemist zou kunnen worden.

Naar aanleiding van de verhooging van het bedrag aan het St. Elisabeths Gasthuis en het krankzinnigengesticht uit te keeren voor de daarin opgenomen personen, werd er de aandacht op gevestigd, dat menschen in de gevangenis en de polikliniek opgenomen de kolonie onderscheidelijk 63 en 80 cent per dag kosten en dat het niet duidelijk is, waarom aan bovenbedoelde gestichten hoogere bedragen moeten worden uitgekeerd, te meer daar in het Gasthuis zooveel gouvernementspatiënten tegelijk worden opgenomen en de verpleegden in het krankzinnigengesticht de gewone volkskost krijgen.

Hiertegen werd aangevoerd, dat het bedrag van f 1,— niet alleen moet strekken voor voeding, doch ook voor kleeding en ligging en in het Gasthuis bovendien voor verpleging; voorts, dat gevangenen niet kunnen worden vergeleken met zieken. terwijl de toenmalige Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst Dr. N. Waterman, het destijds uitgekeerd bedrag belachelijk heeft genoemd.

Ook de Afdeeling Openbare Werken zou een geheel ander beeld kunnen geven meende men. Verscheidene uitgaven staan daar toch op voor werken, die wegens schaarschte aan werkvolk en andere omstandigheden toch niet alle in een jaar uitgevoerd zullen kunnen worden. Indien deze posten van de begrooting werden afgevoerd en slechts gelden werden aangevraagd voor hetgeen in 1921 zou kunnen tot stand komen, zou het eindcijfer van deze begrooting misschien niet onbeduidend verlaagd kunnen worden.

De klacht werd geuit, dat de werklieden bij dit Departement traag werken en langzaam opschieten.

Gevraagd werd of het niet mogelijk zou zijn om de verschillende posten, opgenomen in de artikelen 134 en 135 op een minder gedetailleerde wijze onder te verdeelen, dan tot nu toe geschiedt, waardoor men meent veel administratief werk zou worden voorkomen. In de toelichting zou dan een specificatie kunnen worden gegeven van de werken, waarvoor de credieten bestemd zijn.

Gevraagd werd op welke wijze het Bestuur zich voorstelt, dat de leening, waardoor volgens de Memorie van Toelichting f 120.000,— zou kunnen worden gedekt, zal moeten plaats hebben. Men wenschte te vernemen welke de rentevoet zal zijn, waar die geplaatst zal worden, onder welke voorwaarden, hoe de aflossing zal moeten geschieden enz.

Eindelijk zou men gaarne willen worden ingelicht omtrent het systeem dat gevolgd wordt om te geraken tot een beslissing omtrent de posten, die door leening gedekt zullen worden. Men zou het op prijs stellen te weten welke posten daarvoor in aanmerking komen.

Naar aanleiding van de verwachting door het Bestuur uitgesproken, dat ten gevolge van de meerdere bate, welke de in uitzicht gestelde belastingverhoogingen zullen opbrengen de bijdrage van het Moederland niet zal stijgen, sprak men de hoop uit, dat door verstandige bezuiniging en rekening houdende met de reeds gemaakte opmerkingen, die bijdrage binnen kort geheel van onze begrooting zal kunnen verdwijnen.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 22n. April 1920.

De Rapporteurs,

ED. S. LANSBERG.

CHARLES ELLIS.

Uit Duitschland

Vreeselijke dingen vertelt de heer Nijpels, die kans heeft gezien bij het leger der oproerlingen in Duitschland te komen, in het *Hbl.* over de schooiers en boeven, die dit roode leger samenstellen.

Vreeselijke verhalen over de schanddaden van kerels en wijven, die, zooals de *Trubune* schrijft, bezield zijn met „'n heldhaftigen moed een prachtige discipline, een geest van initiatief en organisatievermogen," die „door hun schitterenden strijd" een „lichtend voorbeeld" geven.

De schrik slaat om het hart bij de gedachte, dat zulke beestmenschen ook in ons vaderland, door de agitatie van Wijnkoop en consorten vasten voet zouden krijgen.

Daar bij het roode leger loopen kerels rond met de blanke sabel aan een touw, de handgranaten uit de zakken puilend, met groote tatoeëeringen op de bloote borst en halsdoeken van patronenlinten.

Zelfs een roode-leger-opperhoofd vertelde, dat het aan 't front een „reuzenzootje" was.

En de correspondent vertelt verder:

Aan alles was gebrek „behalve aan roodekruis-zusters. We zouden het zelf zien. Het front zag rood van de roode-kruis-zusters. Voor elken soldaat waren er zeker vier en voor elken gewonde honderden Dat moest uit zijn. Al die wijven kwamen, enkele goede niet te na gesproken, slechts voor een lolletje hierheen. De „Volzugsräte" achter het front moesten onverwijld tegen dezen wantoestand maatregelen nemen. Inmiddels zou hij een cordon laten trekken om al die lustige „Karbolmäuschen" op te vangen en terug te sturen.

In den loop van dien dag zag ik datzelfde opperhoofd nog enkele malen langs ons vliegen in andere auto's en steeds had hij zelf nieuwe roode-kruis-zusters bij zich. Het is waar, dat die er een beetje beter uitzagen dan het gros, dat van een verschrikkelijk gehalte was en waarbij er zelfs waren, die met een karabijn onder den arm liepen.

De eerste indruk van dit front was dan ook werkelijk: wat een roode-kruis-vrouwen. Overal lagen ze langs de wegen verspreid, de kroegen waren er mee gevuld, de lastauto's brachten niet meer soldaten aan, doch een mengsel van weinig soldaten en veel onderweg naar binnen gehesschen meiden. En, zooals mij een woedend sportacistisch hoofdman verklaarde: dat was geen rood leger meer, maar een roode-kruis-leger.

U dit genre roode-kruis-zusters te beschrijven is heel lastig, wil men fatsoenlijk blijven. Het was werkelijk meer dan erg.

Maar behalve al deze wijven en meiden was er ook een ongelooflijk aantal mannelijke roode-kruismenschen, meest meer dan gore typen, die zich hadden laten meevoeren naar het front, waar wel eens wat te plunderen kon vallen."

Aan de vuurlinie zelf was niet veel van dit gespuis te zien, doch in de kroegen, langs de wegen en vooral om de veldkeukens, die er ook voorzichtigheidshalve niet aan dachten naar de vuurlinie te gaan, picnicten zij in het heerlijke voorjaarsweer en bedreven daar schanddaden, welke niet nader zijn aan te duiden.

Dat was wel de eerste triestige indruk van dit front, dat walgelijk leger van schooiers, die als „*Sanitäter*" en „*Sänitatschwester*" hier rond schooierden, een indruk, die nog te triestiger werd, toen aan de vuurlinie zelf de gewonden kalm bleken dood te bloeden, omdat er haast geen verplegend personeel en heelemael geen dokters bleken te zijn."

Ontzettende toestanden, welke haast ongeloofiijk zouden schijnen, als niet het razen van den Bolsjewistischen terreur in Rusland, Hongarije en ook eerder in Duitschland vroeger de zelfde vreeselijke toestanden had te zien gegeven. We zien ze nu in werkelijkheid op slechts enkele kilometers van onze grenzen.

De bloeddorst van het schuim is ontembaar.

Ik heb — zoo schrijft de heer Nijpels — er bleeke burgers met de handen omhoog zien binnenbrengen en onder de doodskreten van roodekruiswijven, die onmiddelijk halsafsnijden eischten, in een gebouw zien verdwijnen

Men vertelde mij, dat zij geschoten hadden op arbeiders en men vertelde van aangrijpende wreedheden, die regeeringstroepen aan roode-leger-gevangenen zouden hebben bedreven en ook, hoe men als weerwraak het halsafsnijden van al die „Noske-honden" eischte en ik heb gezien en gevoeld hoe in zoo'n centrum de passie en de bloeddorst steeds hooger oplaaiden.

Lastauto's, waarop zingende, van hun excursie aan het front huiswaartskeerende roode-kruis-kerels en wijven in feeststemming gepakt waren, werden daar van strijdlustige hier aangekomen roode-leger-compagniën aangehouden, al dat roode-kruis-gespuis er uit gesmeten en dan geladen met nieuwe strijdkrachten

Je hoorde alle Duitsche dialecten, hoorde ook Italiaansche en Poolsch en Russisch in een wilde cacofonie."

En zulk tuig, zulk schuim, zulke beestmenschen zouden ook in ons land redding moeten brengen?

Onrust en Verwarring.

Onze tijd wordt het meest gekenmerkt door de ontzaggelijke tegenspraak tusschen zijne idealen en het zedelijk vermogen van het levende geslacht om die idealen te benaderen.

Nooit werd er hooger opgegeven van broederschap en nooit was er dieper volkenhaat; nooit werd er méér gesproken over vrede en nooit was er méér oorlog; nooit had men het zoo algemeen over „organisatie", en nooit was de desorganisatie grooter; nooit was er een meer algemeen tekort aan producten en nooit werd de verdwazing zoover gedreven, dat het staken van allen arbeid gold als redmiddel uit alle nooden, als geneesmiddel tegen alle kwalen.

De bevolking in het Roergebied verhongert — Algemeen staking! — De regeering te Berlijn wil een einde maken aan de onmetelijke ramp, welke het industriegebied van Westfalen bedreigt — Algemeene staking! — De Engelsche mijnwerkers kunnen geen 3 shilling per dag méér verdienen, omdat dan de steenkolenmijnen failliet moeten gaan — Algemeene staking! — De Koning van Denemarken is het niet eens met zijn ministerie èn ontslaat het.— Algemeene staking! — 't Zou niet moeilijk zijn de serie voort te zetten.

De verdwazing der menschheid kent geen perken meer.

Het wordt een reusachtig failliet voor de nieuwelichters; voor de intellectualisten, die meenden den mensch door onderwijs, door ontwikkeling zonder meer, gelukkig te zullen maken en die het niet verder hebben gebracht dan de massa toegankelijk te maken voor de bedwelmende phrasen van intellectueele melkbaarden en zedelijk-achterlijken; voor de democraten, die een regeering en een orde meenden te kunnen bouwen op een fictieven volkswil, die gekneed wordt in de handen van tongvlugge volksmenners: in één woord voor allen die meenden, dat men het thans toch wel kon stellen buiten den sterken invloed, die eenig waarlijk menschenvormende en hervormende kracht van het door de Katholieke Kerk verkondigde Christendom.

Alles stort ineen rondom de smachtende idealisten, die voor een ideaal hielden wat niets anders is dan een met denkbeelden en niet met menschen van vleesch en bloed, kunstig opgetimmerde constructie; een kaartenhuis, dat bij den ruwen ademtocht uit de vreeselijke realiteit van den „Mensch in seinem Wahn" in de platheid overgaat welke kaarten in hun normalen stand eigen is.

Inderdaad; de ineenstorting neemt onafzienbare afmetingen aan; de tornados, die onlangs om Chicago gewoed hebben, zijn er slechts een flauw beeld van,

In Duitschland staat nog nauwelijks de zoo stevig schijnende orde recht. Een hopelooze verwarring scheen een oogenblik geheel de bovenhand te zullen krijgen; en het is te vreezen, dat de „rustige dagen" — ja, we noemen dat tegenwoordig „rustige dagen"! — die we nu meemaken, weer heel spoedig door nieuwe jammeren zullen gestoord worden. Want de Berlijnsche socialistische partijen eischten van de regeering, dat deze haar optreden tegen het Westfaalsche industriegebied zal staken, en de communisten bereiden nieuwe aanslagen voor, en het gevaar van nieuwe pogingen der militaristen is nog allermi[…] afgedreven.

Daarnaast blijven de verschijnse[…] aanhouden, die het bekende on[…] haaglijke gevoel veroorzaken al[…] er nog allerlei onbekende din[…] broeien. Pik zoo hier en daar m[…] eens eenige berichten op.

Bij Smolensk een Duitsche vlie[…] geland met een heelen voorr[…] verbandstoffen en geneesmiddel[…] vooral verdoovingsmiddelen v[…] het Russische roode leger.

Door de Roemeniërs e[…]n an[…] Duitsch bestuurbaar luchtschip […] nomen, dat 300 millioen roebel bankuoten, te Berlijn gedru[…] vervoerde en zelfs een drukp[…] voor het maken van Russisc[…] bankbiljetten.

De roode legerleiding bij Essen die, dit tusschen haakjes, haar m[…] netjes maar heel slecht bijeen k[…] houden, nu het ernst is geworde[…] sedert Vrijdag in draadlooze v[…] binding met Moskou en de Russisc[…] troepen, welke Polen aanvallen.

Bij Udiné aan de Italiaansch O[…] tenrijksche grens een spoorwegong[…] luk, waarbij de meeste verongeluk[…] Egyptische studenten blijken, die […] weg waren naar Berlijn. Het is da[…] op het oogenblik nu juist niet z[…] veilig, noch zóó aanlokkelijk, d[…] men van een normaal Egyptis[…] student zou kunnen verwachten, d[…] hij bij voorkeur Berlijn zal ga[…] opzoeken voor zijne studiën, mind[…] nog van een heele kolonie de[…] verdienstelijke wereldburgers! O[…] is het bezwaarlijk te veronderstelle[…] dat zij alléén naar de Duitsche hoof[…] stad gaan om er „Aufkläriugsfilm[…] te zien, overmits aan de opvoedi[…] van een Egyptenaar veel pleegt […] ontbreken, maar de „Aufklärin[…] meestal duchtig verzorgd is.

Wat dus die heeren wèl in Berli[…] gingen zoeken?

Het antwoord is reeds gegeve[…]

Emir Faisul gaf het, toen hij va[…] de Franschen en Engelschen de on[…] ruiming van Syrië en Palestin[…] eischte en zijne vrijwilligers reed[…] Antiochië innamen, waarbij de Fra[…] schen 50 dooden moeten verlore[…] hebben. Mustapha Kemal Pach[…] gaf het, toen hij zijne troepen vooru[…] schoof in de richting van Consta[…] tinopel, beter gezegd van den Bos[…] porus; de Turksche commandante[…] in Thracië en van Adrianopel ga[…] ven het, toen zij weigerden zich ie[…] gelegen te laten liggen aan de En[…] gelschen en Franschen in de Turk[…] sche hoofdstad.

En het is helaas! te vreezen, da[…] de Russische Bolsjewlki het ant[…] woord op de vragen zullen geve[…] waartoe de andere gemelde ve[…] schijnselen zeker aanleiding geve[…]

Blijkbaar werken er in Duitsch[…] land allerlei krachten, die ieder ee[…] eigen doel voor oogen hebben, e[…] de bestaande verwarring sprui[…] voort uit deze tegenstrijdigheid va[…] doeleinden.

Maar de verwarring beperkt zic[…] niet tot Duitschland, noch ook to[…] de Turksche landen,

Ze is een algemeen verschijnsel[…] Geheel Europa, geheel de de wereld welhaast is geworden een „*Wust verworrner Kneuel, voll Unheil, Laster, Schund und Greuel.*"

Waar ge ook den blik wendt, he[…] is er onveilig. Engeland word[…] onophoudelijk door sociale beroeringen bezocht en de Iersche kwestie neemt er een acuten vorm aan; in Frankrijk en België al evenzeer toenemende verschijnselen van sociale ontbinding, verhaast door hopelooze economische toestanden, die zich afspiegelen in den snel toenemenden val der geldkoersen. De franc daalde nu reeds in waarde tot ongeveer 18 cts. .... Ze is goed op weg om Mark en Kroon te volgen. In Spanje staat koning Alfons tusschen den Scylla van het militairisme der Junta's en den Charybdis van het revolutionaire republicanisme; Hongarije bereidt zich voor op een weigering om den vrede te teekenen met al de daaraan verbonden gevolgen; en zelfs het kleine en rustige Denemarken komt nu een duit in het zakje doen in den vorm van een conflict over een zoogenaamden staatsgreep des Konings, waaromtrent eigenlijk nog te weinig bekend is dan dat het mogelijk zou wezen zich een oordeel er over te vormen.

Het staat nu eigenlijk wel reeds vast, dat een oplossing van dezen toestand in Europa langs „normalen", vredelievenden en geleidelijken weg als uitgesloten moet worden beschouwd. Dat kan al niet meer. De eenige vraag, waarvoor nog plaats is, lijkt deze: Door wat voor soort conflict zal tenslotte een zekere stabiliteit worden bereikt, door een internationaal of door een sociaal?

Het antwoord zal wel moeten luiden; door beide of, beter nog door een geheele serie van beiderlei conflicten.

(*De Nieuwe Eeuw*).

Berichten uit de Kolonie.

Onze Gezant bij het Vaticaan.

De heer v. Os van de *„Haagsche Post”* zit in Rome en schrijft vandaar in zijn blad o. a. het volgende snuifje voor antipapisten:

„Ik heb mij, dank zij goede aanbevelingen, lang kunnen onderhouden met allerlei menschen van beteekenis, en van al deze mannen heb ik naast zeer veel leerzaams over hun eigen land, niets dan waardeering over het onze gehoord.

Dat wij bij de Italianen in zulk een goed blaadje staan, danken wij vooral aan diverse Nederlanders die hier waren, of zijn. In menig opzicht zij het dan ook indirect, aan Kardinaal van Rossum, van wiens invloed en prestige hier als hoofd der R. K. Propaganda, men in patria weinig begrip heeft. De belangrijke plaats, die deze prelaat te Rome inneemt, reageert van zelf gunstig op den naam van ons land.”

En dan is er de heer Van Nispen tot Sevenaer, zoo vervolgt de Heer v. Os, die deze regeering bij het Vaticaan vertegenwoordigt:

„Elke Italiaan, dien ik sprak begon dadelijk over „signor Van Nispen” en gaf zoo hoog op, dat ik gaarne gebruik maakte van een gelegenheid die zich bood om hem te ontmoeten:

Ons onderhoud was nog minder een interviewu dan mijn gesprekken met anderen; maar ik ben hem dank schuldig voor velerlei inlichtingen en uitleggingen die deze veelwetende man mij op zijn klare, kalme manier gaf over Italië, en over de positie en de houding der machtige Kerk, die haar Hoofd en al hare centrale organen heeft Zijn eigen positie hier, waren onderwerpen die hij zorgzaam vermeed.

Maar ik maak mij niet schuldig aan vleierij, ik bega noch een indiscretie, wanneer ik opteeken dat de hoofdredacteur van een groot Romeinsch dagblad mij de verzekering gaf, dat men op het Vaticaan het oordeel en de voorlichting van den uitstekend onderlegden vertegenwoordiger onzer regeering bij den H. Stoel bijzonder hoog aanslaat, omdat men heeft ondervonden, dat zijn blik zoowel ruim als juist en vooràl onbevangen is.”

En dat in een blad als de *„Haagsche Post,”* Als de *„Evangelische Maatschappij”* het te lezen krijgt, springt ze uit haar vel. Fluks gaan de antipapisten dan weer betoogen, dat zulk gezantschap . . . . van geen nut is!

De gelijkstelling.

Zonder discussie en zonder stemming en zonder dat in het blanco Voorloopig Verslag van een afwijkende meening was gebleken, is 22 Maart door de Tweede Kamer der Staten-Generaal het wetsontwerp aangenomen, om in de Reglementen in de kolonie Suriname en in de kolonie Curaçao het tweede lid respectievelijk der artikelen 159 en 180 te lezen:

„Zij doet dit door behartiging op den voet van gelijkheid van het bijzonder en het openbaar onderwijs.”

Dit voorstel brengt dus voor onze koloniën zonder eenig voorbehoud en reserve, de volkomen gelijkstelling van bijzonder en openbaar onderwijs. De salarissen der onderwijzers, de de bouw der scholen, de pensioneering der onderwijzers, de regeling van buitenlandsch verlof en van de vergoeding bij uitzending enz. enz., zullen dus in de toekomst gelijk moeten zijn voor bijzonder en openbaar onderwijs. Elke maatregel in het belang van het openbaar onderwijs genomen, zal automatisch moeten gelden voor het bijzonder onderwijs.

De bepaling is aan geen termijn gebonden. Zij zal dus gelden van het oogenblik af, dat zij wet zal zijn geworden en dus vanaf dat oogenblik de koloniale regeering ipso facto binden.

Het is ons dan ook een behoefte den nieuwen minister van Koloniën hulde te brengen voor den spoed, waarmede hij dit wetsontwerp heeft aanhangig gemaakt, en tevens daarbij aan de Tweede Kamer, die de doorvoering van de gelijkstelling zoo vanzelfsprekend heeft geacht, dat zij, zooals wij reeds zeiden, noch schriftelijk, noch mondeling ook maar eenige bedenking heeft gemaakt.

(De Tijd.)

Onderwijs-salarissen.

Een bericht in de Nederlandsche bladen meldt, dat bij besluit van 19 Maart door de regeering bepaald is, dat de onderwijzerssalarissen niet bij de wet doch bij Koninklijk Besluit zullen geregeld worden en ingaan op 1 Januari 1920.

Auto-ongeluk.

Maandagmorgen ten 6 uur had er op de hoogte van Habaai een auto-botsing plaats. Een nog nieuwe auto kwam in volle vaart uit het benedendistrict en reed tegen een melkkar aan, die in stukken uiteen viel, eenige bussen met ± 40 Liter melk over den weg uitstortte en den voerman ernstige kwetsuren aan hoofd en handen bezorgde. Door den geweldigen schok opgeschrikt, sloeg het paard op hol dat in dolle vaart voortrende en eindelijk aan den Waterkant bij de Emmabrug tot staan werd gebracht. Ook de chauffeur van den auto bekwam eenige schrammen aan het hoofd. Van de auto werd het voorstuk en glasraam verbrijzeld.

Aan wien de schuld van dit ongeluk? Als men weet, dat een viertal pretmakers uit de stad den nacht op een danspartij op *Jan Doret* hadden doorgebracht, en nu in beschonken toestand (de chauffeur incluis) huiswaarts keerden, behoeft men niet heel ver naar de oorzaak van deze botsing te zoeken.

De Heer Royer van Porto Marie is zijn kar en kostelijke melk kwijt, de Heer J. Cuales krijgt een dure rekening thuis voor reparatie van zijn auto. En wie vergoedt de schade? Een dronken chauffeur, die niets heeft? of die 4 pretmakers, die al hun geld in dien nacht hebben zoek gemaakt?

En toch blijft men nog maar steeds beweren dat die beruchte dans-partijen zoo kwaad niet zijn, en dat het Gouvernement die niet met geweld moet onderdrukken. Men moet de menschelijke vrijheid niet aan banden leggen.

Een oud-bekende.

Met volle instemming nemen wij het volgende over uit *Het Koloniaal Weekblad*:

Naar wij vernemen heeft de heer C. B. J. Wijtenburg, directeur der gevangenissen op Curaçao den dienst met pensioen verlaten. Een verdienstelijk ambtenaar gaat met den heer Wijttenburg heen, die lange jaren op voorbeeldige wijze zijne moeilijke taak heeft vervuld. Zoo weinigen als het op prijs gesteld zullen hebben met hem in zijne betrekking in aanraking te komen, — zoo velen hebben het gewaardeerd, wanneer hunnen weg den zijnen kruiste op een of ander gebied van maatschappelijken arbeid of persoonlijke dienstverleening. Er werd weinig ondernomen — en er is veel op touw gezet in de kolonie — of de heer Wijtenburg, in den arm genomen, was de ziel der onderneming en hare drijvende kracht; en bekend om zijne hulpvaardigheid, was hij de vraagbaak voor velen, die zich in de kolonie kwamen vestigen, en schier voor allen, die haar na korteren of langeren tijd weer verlaten gingen. Het is evenwel allerminst onze bedoeling weg te cijferen, wat de heer Wijtenburg was voor hen, die aan zijn opzicht en zorg werden toevertrouwd. Niet te veel is het gezegd, dat hij door de belangstellende en tactvolle wijze, waarop hij voor velen hunner ook na hun ontslag wist te zorgen, eene blijvende herinnering in de kolonie heeft achtergelaten.

Hof van Justitie.

Mr. F. G. Schalwijk, referendaris ter provinciale griffie van Noord-Holland, is ter beschikking gesteld van den gouverneur, ten einde aan vankelijk voor den tijd van 5 jaren, te worden belast met de waarneming van het ambt van lid van het hof van justitie.

Examens 1920.

Voor de onderwijzers-examens in de maand MEI a. s. hebben zich 14 candidaten aangemeld namelijk: zes vrouwelijke en één mannelijke voor onderwijzer(es) vierde klasse, vijf vrouwelijke voor nuttige handwerken, allen van Curaçao en twee vrouwelijke candidaten (vreemdelingen) voor Spaansche taal.

De schriftelijke examens zullen worden afgenomen op Woensdag 12 Mei, de mondelinge voor 4e klasse op Zaterdag 15 en 22 Mei, de examens voor Spaansch op Zaterdag 15 en die voor nuttige handwerken op Zaterdag 22 Mei a. s.

Plaatsruimte.

Wegens gebrek aan plaatsruimte en overgroote toevloed van copie moesten nog tal van berichten blijven liggen, niettegenstaande wij zelfs een bijblad aan dit nummer hebben toegevoegd.

Bolshewisme op Curaçao.

Dit verderflijk systeem tracht ook hier vasten voet te krijgen. Een manifest in 't Papiamentsch opgesteld en gedrukt in New York tracht de havenwerkers alhier tot een eisch van 15 dollar hooger loon, 8 uren werkdag enz te bewegen en tot staking over te halen. Wanneer het zoo ver gekomen is, zal het Bolshewisme uit de ontstane verwarring wel verder munt slaan. Ontevredenheid en werkeloosheid is altijd een vruchtbaar veld vóór agitatie en oproer.

Caveant consules!

Nieuwe Minister van oorlog.

Met ingang van 31 Maart is, naar wij vernemen, benoemd tot minister van Oorlog en tevens tot minister van Marine ad interim de luitenant-generaal W. F. Pop, chef van den generalen staf.

De bedoeling is, later in te stellen een Departement van Landsverdediging.

De nieuwe minister is afkomstig van het wapen der artillerie. Hij deed dienst bij veld- en vestingartillerie, alsmede bij de Artillerie-Inrichtingen. Als Generale Staf-officier was hij o. a. leeraar aan de Hoogere Krijgsschool, hoofd van de IIe afdeeling van het Departement van Oorlog en sous-chef van den Generalen Staf. Als opper-officier was hij commandant van de tweede divisie van het veldlegger, opnieuw sous-chef van den generalen staf en, na het aftreden van generaal Snijders, chef van den Generalen Staf en tevens tot einde 1919 waarnemend Opperbevelhebber van Land- en Zeemacht.

Verhooging van Pensioenen.

Kort vóór het Paaschreces is door de Tweede Kamer een wetsontwerp aangenomen tot verhooging der pensioenen in Nederland met 40%. Alleen de revolutionaire stemden tegen.

De staking te Amsterdam.

In den stand der transportstaking is in het laatst van Maart een belangrijke wijziging gekomen. De socialistische werklieden van het N. V. V. hebben aan minister Aalberse doen weten, dat zij gaarne de mogelijkheid tot oplossing van het conflict willen bevorderen en zich bereid verklaren met de tegenpartij in een bespreking te treden, teneinde te onderzoeken of er gemeenschappelijke grondslagen ter arbitrage van het geschil bestaan. Minister Aalberse heeft onlangs in de Tweede Kamer verklaard, dat het vinden van die grondslagen inderdaad een moeilijkheid zou wezen, welke z. i. echter wel was te overwinnen. Maar de reeders laten hun stugge houding niet varen. In de havens wordt door arbeiders uit de provincie gewerkt en naar men zegt met veel succes. De reeders voelen dan ook geen behoefte tot arbitrage mee te werken en verkiezen liever het machtsmiddel. Het is zeer te betreuren; iedere verscherping van het conflict dient in dezen tijd vermeden te worden, in het belang van de arbeiders en van de werkgevers. Wie arbitrage weigert, is terecht opgemerkt, zal de publieke meening tegen zich krijgen. Het heeft den schijn alsof de reeders, na hun behoorlijke winsten uit het publiek te hebben geincasseerd, zich weinig bekreunen om de publieke meening!

Verjaardag van Prinses Juliana.

Ter gelegenheid van den verjaardag van H. K. H. PRINSES JULIANA vonden voor het garnizoen verschillende feestelijkheden plaats.

's Morgens was er in het Waterfort een kegelwedstrijd, terwijl 's middags op Mundo Nobo voetbal en Atletiek wedstrijden worden gehouden.

Na het gebruikelijke concert door de militaire Kapel voor het Gouvernements Huis had om 9 uur een groote militaire taptoe met fakkellicht plaats.

Precies te 9 uur stond op het plein van het *Fort Amsterdam* het muziekkorps en het garnizoen opgesteld met de noodige fakkeldragers, terwijl eenige potten bengaalsch vuur het geheele plein in een gloed van licht hulden. Plechtig en indrukwekkend klonk de militaire taptoe met vol orkest uitgevoerd. Stemmig mooi was het choraal *Oud-Nederlandsch Dankgebed* van VALERIUS en het *Wilhelmus* door een soldaten koor met zachte begeleiding aangeheven, en daarna weer krachtig door de muziek herhaald. Hierna begon de militaire optocht met muziek en fakkellicht door de voornaamste straten. Bij aankomst aan den Waterkant van Otrabanda werd vóór het *Hôtel Americano* hetzelfde program van het *Fort Amsterdam* opnieuw uitgevoerd.

Bij den militairen marsch door de straten werd herhaaldelijk het nieuwe *Juliana-lied* gespeeld, dat door de mengde luide werd medegezongen. Daar was een groote volksmassa op de been, die zich ordelijk gedroeg.

Kapitein van ROGGEN verdient een woord van dank. De wijze waarop hij dit feest eenvoudig en toch feestelijk georganiseerd heeft, kan niet anders dan den goeden geest onder de militairen bevorderen, en is bovendien voor de bevolking tevens hoogst welkom geweest. Onzen persoonlijken dank vóór de vriendelijke invitatie deze taptoe op zijn bureau bij te wonen, welke wij hoogelijk op prijs stelden.

Begrooting voor 1921.

Gisteren is reeds de *Memorie van Antwoord* op de Begrooting van 1921 verschenen.

Wegens gebrek aan plaatsruimte konden wij deze echter onmogelijk een plaats geven.

Schipbreuk ? ? ?

In de baai van de plantage *Ascension* aan den Noordkant van het eiland is Donderdagmorgen een leege roeiboot komen aandrijven, gemerkt: *Elizabeth Antonia 5. 6. 12.* Mogelijk is deze roeiboot van een schibreuk afkomstig. Inlichtingen daaromtrent zijn zeer gewenscht. *Bol. Com.*

Maaneclips.

Morgenavond 2 Mei heeft er tusschen 7.24 en 11.5 uur een totale maaneclips plaats, die haar maximum bereikt ten 9.15 uur. *Bol. Com.*

Stofvrije wegen.

In aansluiting met en ter aanvulling van ons vorig artikeltje over *Wind en stof* deelen wij hier ter navolging nog mede, wat ons buurluis in Puerto Cabello doen. *El Estandarte* van Puerto Cabello bericht, dat deze maand (April) aldaar de werkzaamheden begonnen zijn om de straten der stad met ruw olie te bewerken. Het gouvernement heeft voor dat doel van *The Caribbean Petroleum Company* 50 ton ruw olie gekocht Zoo hoopt men de straten èn wat het uitwendig aanzien èn wat de hygiene betreft aanmerkelijk te verbeteren. Het hoofd van het district, Generaal Julio Hidalgo heeft daarmede den dank der bevolking verdiend. Men is begonnen deze bewerking het eerst toe te passen in het centrum der stad aan de Zuidzijde van de Calle del Comercio.

Voedselvoorziening.

De Heeren, die het rekest onderteekenden, hebben zelf verzocht om de Vergadering van deze week Dinsdag *niet* te laten doorgaan, omdat zij met de uitwerking van hun voorstellen nog niet gereed gekomen waren. Er schijnen dus wel méér moeielijkheden aan vast te zitten, dan men gedacht had. Werkelijk een goede, bevredigende oplossing met bindende kracht is nog zoo makkelijk niet.

KENNISGEVING.

Bij deze brengen wij het publiek ter kennis, dat van af d°. 1 Mei, de poort bij het Weeshuis (Habay) gesloten is, en alle voertuigen zooals: auto's enz. zullen inrijden door de poort, die toegang geeft tot den hoofdingang van het Pensionaat.

De Overste

2—2 v/h Pensionaat Welgelegen.

Movimiento Marítimo

Di 21 te 30 di April.

A drenta.

Dia 21

Bertha Pearl g a di Pto Rico
Julia Amelia g v di Ma Vela

Dia 22

Lelia g v di Aruba
Isabel g h pa Arųba
Clara g c di Rio Hacha
Lijsefiord v n di Maracaibo
Merida v a di Maracaibo

Dia 23

Alexandrian v i di Pto Cabello
Philadelphia v a di Pto Oabello
W Abbot g a di Cuba
Amadeo g v pi Arvba

Dia 24

Maracaibo v a df La Guaira
Reina g v di La Vela

Dia 25

Leon XIII v sp di Pto Colombia
Maria Leoncita g h di Maracaibo
Diana v h di Maracaibo

Dia 26

Florence Stream g l di St Kitts
Stanley g l di Cuba
Electra g h di Maracaibo

Dia 27

Lelia g h di Bonaire
Graciosa g v di Maracaibo
Ajax r h di Pto Cabello
Willemstad l v di Pto Cabello
Sirena g h di Maracaiqo

Dia 28

Caracas v a di New York
Merida v a di La Guaira

Dia 29

Maracaibo v a di Maracaibo
Conformidad g d di Sto Domingo

Dia 80

Maracaibo g v di Maracaibo
Silfide g h Pto Rico

A sali.

Dia 21

Maria g h pa Bonaire
Juanita g d pa Bonaire

Dia 22

Vindal v a pa La Guaira
Lelia g h pa Bonaire
Recompensa g d pa Sto Domingo
Perla de Ozama g d pa Sto Domingo
Lijsefiord v n pa New York

Dia 23

Alexandrian v i pa Pto Colombia
Philadelphia v a pa New York
Felicidad g v pa Maracaibo

Dia 24

Estelle g h pa Bonaere
Maracaibo v a pa Maracaibo
Ajax r h pa Cabello

Dia 26

Amadeo g v pa Aruba
Julia Amelia g v pa La Vela
Leon XIII v sp pa Pto Cabello
Merida v a pa La Guaira

Dia 27

Brion g v pa Maracaibo
Diana v h pa Maracaibo
Lelia g h pa Aiuba
Maria Leoncita g h pa Aruba

Dia 29

Caracas v a pa La Guoira
Maracaibo v a pa New Yok
Isabel g h pa Maracaibo
Merida v a pa Maracaibo

Dia 30

Graciosa g v pa Maracaibo
Ajax r h pa Maracaibo
Willemstad l v pa Maracaibo
Frieda g h pa Bonaire

Buitenland.

Radicale Maatregelen.

Naar de corr. van de „*Morning Post*” te Constantinopel meldt, heeft de sultan, ten einde de daling in de geboortecijfers tegen te gaan, een Irade uitgevaardigd, waarbij de 1e Mei als algemeene trouwdag voor Klein Azië wordt vastgesteld. Alle verloofde personen, die nog niet konden trouwen, zullen dien dag in het huwelijk treden.

De eerste kinderen uit zulke echt verbintenissen zullen, wanneer het jongetjes zijn, Ertogroel genoemd worden, dit is de naam van den zoon van den sultan, terwijl de meisjes den naam krijgen van Roekie of Oelvie, wat de namen der keizerlijke prinsessen zijn. De gouverneurs generaal van de provincie zullen een armbandje om de pols van het kind bevestigen, dat elk jaar in elke provincie het eerst wordt geboren.

Personen, die op genoemden dag huwen, zullen dit kosteloos kunnen doen, en geschenken worden niet gegeven. De burgerlijke autoriteiten zullen de plechtigheid bijwonen. In de voornaamste steden zullen de gouverneurs-generaal er bij tegen woordig zijn.

Deze maatregel moet worden toegeschreven aan het feit, dat in verschillende deelen van Anatolië bijna geen huwelijken meer worden gesloten in verband met de gewoonte, om de huwelijksvoltrekking met groote plechtigheid te doen plaats vinden, die den betrokken personen op hooge kosten komt te staan

Een centrale te Jeruselem.

Amerikaansche, Engelsche en Noorweegsche ingenieurs hebben groote plannen voor het Heilige Land ont worpen. De Noorweegsche ingenieur Hiorth wil een tunnel bouwen, die 37 mijlen lang moet zijn, waardoor het water der Middellandsche Zee geleid zal worden naar het lagere deel van het Jordaandal, en vandaar door pijpen naar de Doode Zee, waar een schroefrad de kracht van het stroomend water moet omzetten in electriciteit. Onder de stad Jeruzalem doorgaande moet de tunnel twintig ton water per seconde doorlaten om een kracht van 40.000 paardekracht te ontwikkelen. De daardoor opgewekte electriciteit zou licht en kracht aan geheel Palestina leveren. Ook zou deze voor een groot pompstation bij het lager gedeelte van het meer van Genezareth de drijfkracht leveren; zij zou onbeperkte hoeveelheden van atmosferische stikstof voortbrengen om het land vruchtbaar te maken; ze zou ook machines in staat stellen asphalt te halen uit de vlakte van Sodom en Gomora. Het resultaat moet dan zijn, dat Palestina weer het land „vloeiend van melk en honig” wordt.

Of er van deze plannen iets komen zal, is niet te voorzeggen. Wel is het nu reeds duidelijk, dat het land van Palestina, na bevrijd te zijn van het Turksche juk, begint op te leven en hoopvol de toekomst te gemoet gaat.

De Paus en de oorlogsweduwen.

Dezer dagen heeft de Paus een aantal Fransche oorlogsweduwen in audiëntie ontvangen.

De Paus hield darbij een toespraak, waar aan wij het volgende ont leenen:

Het was eerst geenzins zijn bedoeling, zoo zeide hij, bij deze audientie een toespraak te houden, maar bij het lezen van het Evangelie van den dag, waarin de opwekking van den zoon der weduwe van Naïm wordt verhaald, was hij getroffen door de troostende les, welke er voor de weduwen, die aan den pelgrimstocht deelnamen, in opgesloten lag. De Goddelijke Meester toonde daar immers een zeer bijzonder medelijden voor de weduwen. Hij had den blindgeborene genezen op het gebed van den blinde zelf. Hij had Lazarus ten leven opgewekt op het vertrouwvol gebed van Martha en Maria. Maar zonder te wachten tot iemand Hem iets vroeg, had Hij den lijkstoet doen stilstaan en de weduwe van Naïm troost geschonken door haar zoon van den dood op te wekken.

Ook de Plaatsbekleeder van Jezus Christus voelde zich bewogen bij het zien der oorlogsweduwen en evenals de goddelijke Verlosser tegenover de weduwe van Naïm wilde hij haar zijn vaderlijke deelneming doen blijken in haar groote beproeving.

Haar vertroosting zou zijn het bezit harer kinderen, in wier zielen zij het beeld van haar dierbare echtgenooten moesten doen herleven.

De Paus eindigde zijn treffende toespraak met te wijzen op de heiligheid van de taak der opvoeding, waarvan de weduwen voortaan den heelen last alleen zouden te dragen hebben.

Het Russische gevaar.

Lenin moet gezegd hebben, dat de weg naar Engeland over Bakoe en Mosoel loopt.

Een uitspraak, die herinnert aan de strategie van Napoleon, toen hij via Egypte het Britsche rijk in Indië wilde treffen.

Doch in de uitspraak van Lenin schuilt met dat al meer dan een bedreiging.

Over Bakoe en de Kaspische Zee loopt de groote weg naar Afghanistan en Britsch-Indië en over Mosoel gaat de hoofdroute naar de Perzische golf.

Dat wil kort en goed zeggen, dat, ingeval de bolsjewiki hun troepen aan de grenzen van Mesopotamië en Afghanistan kunnen brengen, Engeland aan een zeer ernstige be dreiging bloot staat.

Want al kunnen de Britten in den bovenloop van Euphraat en Tigris een vrij groot aantal troepen concentreeren, zij toch voor de ernstige kwestie, staan, hoe zich tegen flankoperaties te beschermen, wanneer in Perzië en Afghanistan de boel misloopt en daardoor de overland-verbindingen tusschen Britsch-Indië en Mesopotamië in de flank worden bedreigd.

Nog erger zou de zaak worden, wanneer de mohammedaansche stammen in Voor-Azië zich tegen de Entente zouden keeren.

Niet voor niets tracht dan ook het blad „France Militaire” de geallieerden over te halen een zoodanige oplossing der Turksche kwestie te vinden, dat *Turkye en de Islam* bereid zijn *als eerste stootblok tegen het bolsjewisme* te fungeeren.

Zulk een stootblok zou de Entente heel wat waard moeten zijn, zegt het Fransche blad.

Ongetwijfeld, maar de Turken zijn veel te handige zakenlui, om niet dubbel en dwars munt te slaan uit het feit, dat de geallieerden thans den steun der Ottomanen noodig hebben.

Want het bolsjewisme is niet om mee te spotten.

Het roode leger toch bestaat thans uit *anderhalf millioen man* uitstekend gedrilde en goed uitgeruste soldaten met een ijzere discipline en gesteund door machtige artillerie.

Het wordt aangevoerd door vroegere Russische generaals en telt tal van voormalige Duitsche onderofficieren onder zijn gelederen.

Daarbij komt, dat tengevolge van de verovering van uitgestrekte rijke grondgebieden, de voeding van dit groote leger zeer veel is vergemakkelijkt.

* *
*

Doch niet alleen in Zuidoostelijke richting dreigt een roode opmarsch, maar ook het Westen kan aan een aanval bloot staan.

In dit verband wijzen we allereerst op den vrede, die tusschen Rusland en Estland werd gesloten.

De practische beteekenis hiervan is, dat de bolsjewiki thans hun rechtervleugel in het Westen hebben gedekt.

Thans zijn ze bezig met Polen tot vrede te komen.

In een manifest wijzen ze er op, dat „wel is waar Entente-agenten kuipen om de Polen tegen sovjet-Rusland op te zetten en hen in een heilloozen oorlog te drijven, maar dat de Polen heel wat beter zullen doen onderhandelingen met de sovjet-regeering aan te knoopen,”

Polen zit echter tusschen twee vuren.

Aan den eenen kant heeft het re kening te houden met zijn geallieerde vrienden, die zijn politieke grenzen moeten vast stellen en het van voedsel voorzien, aan den anderen kant ziet het zich blootgesteld aan een bolsjewistischen aanval.

Nu ligt het geheel in de lijn der Entente om Polen en de overige randstaten over te halen een aaneengesloten front tegen de bolsjewiki te formeeren. Dat front bindt dan een sterk Russisch leger en de sovjet-regeering kan dan niet haar volle kracht tegen de Engelsche gebieden in Azië ontplooien.

Het schijnt ons dan ook toe, dat de toestand in Oost-Europa in een zeer gewichtig stadium verkeert.

En het criterium daarbij is de vraag of het Lenin en de zijnen zal gelukken met de randstaten tot vrede te komen, dan wel of hij naar twee fronten zal moeten vechten; in het Westen tegen de Polen en hun bondgenooten, in het Zuidoosten tegen de hulptroepen en legers van de geallieerden.

Een vraag derhalve, waarop het antwoord van zeer groote beteekenis zal zijn.

Poincaré over den Oppersten Raad.

Poincaré, die als officieel persoon met mooie woorden, een glimlach en een buiging alles, wat er op de Vredesconferentie gebeurde, moest bepolitoeren, gaat nu als journalist al de mooie politoer er weer afkrabben. Zoo schrijft hij over den Oppersten Raad: „Op een goeden dag is uit de Vredes. Conferentie de Oppersten Raad voortgesproten, die zich tot taak stelde het lot der wereld te regelen. Hij bestaat uit de grootste staatslieden van Europa en Amerika, die echter bij hun werk de voeling met hun parlementen, met de verschillende regeeringen en met hun volken verloren. De Opperste Raad isoleerde zich in zijn reusachtige taak, terwijl zoowel bij de overwinnaars als bij de overwonnenen een menigte vitale quaesties op te lossen waren. Hij nam de betreurenswaardige gewoonte aan niet alleen zijn eigen politieke quaesties te regelen, maar ook de kleine naties op een dikwijls zeer beleedigenden toon te kommandeeren. Toen de Opperste Raad Amerika's vertegenwoordiger door ziekte verloor, ging hij toch onvermoeid met zijn werk voort, in de hoop, dat hij de medewerking van Amerika ontberen kon; en eerst Wilson's nota van den 14en Februari heeft de heeren in herinnering gebracht, dat een afwezig medelid niet verontachtzaamd mag worden.

Intusschen heeft Lloyd George, die de beraadslagingen over de Oostersche kwestie in handen der Britsche regeering brengen wil, zijn groote overredingskracht gebruikt, om den zetel der conferentie naar London over te brengen (nu in San Remo.)

En zoo kwam het, dat de Opperste Raad, dien men reeds dood waande, onder een anderen hemel weer opstond......”

Ludendorf zat er achter.

Het schijnt nu wel vast te staan, dat de Urheber der Kapp-putsch Ludendorff was. Engelsche correspondenten in Berlijn hebben het reeds eenige dagen geleden medegedeeld.

De Amsterdamsche wethouder Wibaut, die als afgevaardigde der internationale soc-dem. delegatie de revolutieweek te Berlijn heeft doorgebracht, er 12 Maart arriveerde en des morgens opstond onder de dictatuur-Kapp.

't is een feit, zoo verklaarde hij in een onderhoud, dat Ludendorff een onderhoud heeft gezocht en ook had met een bekend leider der meerderheidssocialisten en hem zei:

„Ik had ook wel een ander naar voren kunen schuiven en als ik iemand van links had geweten, die daartoe de geschiktheid bezat, zou ik dit ook wel hebben gedaan, want het is niet de bedoeling een monarchistische regeering te vormen maar een goede regeering.” Hij verzocht den socialisten leider hem in contact te brengen met personen uit de meerderheidspartij, die de oude regeering zéér na stonden. Hij had vernomen dat er ook buitenlandsche soc. democraten in Berlijn aanwezig waren en wilde die, voor zoover het redelijke menschen waren, ook wel in het overleg laten meepraten.

Tien bisschoppen vermoord.

Denis Cochin geeft in de Figaro inlichtingen, die hem door een Armenischen bisschop verstrekt werden, over de slechte behandelingen die de katholieken moeten doorstaan:

„Van de 15 katholieke bisschoppen zijn er 10 dood. Vier overleden aan de gevolgen van ellende en uitputting na de deportatie, vijf stierven eenen geweldadigen dood. Sinds den oorlog is de bisschop van Marach verdwenen, de bisschop van Diarbekir werd levend begraven, de bisschop van Malakia werd levend verbrand, de bisschop van Mardin werd gefusilleerd.

140 priesters ondergingen hetzelfde lot

Men denkt dat er op 140.000 geloovingen geen 50.000 meer in leven zijn.

Een strategische maatregel was de reden dezer geweldadden.

Men heeft menschen willen verwijderen, die verdacht werden Frankrijk, hunne beschermster, te beminnen.”

De houding van Maustapha Kemal onderzoekend, besluit Denis Cochin, dat het oogenblik slecht gekozen is om van lankmoedigheid te spreken en van verzoening met Turkije.

No. 1894 Zaterdag 1 Mei 1920. 37ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— bij vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
St. Elizabeths-gasthuis.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50: voor elken regel meer 7½ cts.

Bijblad voor de „Amigoe di Curaçao" van Zaterdag 1 Mei 1920.

Koloniale Raad.

Gewijzigd Wetsontwerp op het onderwijs.

Voorloopig verslag.

Het Afdeelingsonderzoek heeft aanleiding gegeven tot de volgende beschouwingen en opmerking.

Algemeene beschouwingen.

§ 1. Vele leden hadden zwaarwichtige bedenkingen van financieelen aard.

Bij den zorglijken toestand, zoowel van de koloniale als van de Rijksfinanciën, is, zoo betoogden zij, de uiterste voorzichtigheid geboden bij het tot stand brengen van regelingen, die de koloniale geldmiddelen blijven bezwaren.

Hoe hoog men het belang van het onderwijs ook mogen aanslaan, ook te dien opzichte geldt de regel: dat de Overheid daaraan niet meer ten koste mag leggen dan de middelen, waarover zij beschikt, gedoogen. Dit beginsel is niet alleen een grondregel van staathuishoudkundig beleid, het is met zoovele woorden uitdrukkelijk vastgelegd in artikel 180 van het Regeeringsreglement.

De uitvoering der ontworpen onderwijsregeling nu, meenden de leden aan het woord, zou de financieele krachten van de kolonie te boven gaan.

Eenige leden voerden tegen voorgaande beschouwingen aan, dat het Moederland toch wel steeds bereid zal worden bevonden, zooals het trouwens tot dusverre steeds getoond heeft bereid te zijn, om de kolonie financieel bij te staan. Vooral waar het een belang van zoo overwegende beteekenis als het onderwijsbelang betreft moest, volgens deze leden, de vrees, dat het Moederland de verhoogde kosten van zich zal trachten af te wentelen, niet al te veel gewicht in de schaal leggen.

Hiertegenover werd door eenige leden opgemerkt, dat steeds meer en meer van uit Nederland wordt aangedrongen op verhooging der koloniale belastingen. Waar die drang zoowel van de Regeering als van uit het parlement komt, moest, meenden zij, daarmede terdege rekening worden gehouden.

§ 2. Bij het ontwikkelen van de in de vorige paragraaf weergegeven bedenkingen hadden verschillende leden niet enkel het oog op de voorgestelde aanzienlijke verhooging van de uitkeering aan het bijzonder onderwijs, maar bespraken zij ook de hooge kosten van het openbaar onderwijs.

Zal het openbaar onderwijs, vooral het uitgebreid lager onderwijs in de kolonie uit den aard der zaak altijd betrekkelijk veel kosten, omdat de klassen veelal klein zijn, de leerkrachten, die in Nederland worden aangeworven, steeds hoogere eischen stellen en nogal druk gebruik maken van het recht op verlof, die kosten worden nog opgedreven door de zucht om de verbetering van het onderwijs bovenal te zoeken in de bevoegdheden der onderwijzers en door het stelsel om voor elke klasse een onderwijzer te plaatsen, ook al telt de klasse maar een paar leerlingen.

Sommige leden achtten het dan ook hoog tijd om met dergelijke dure stelsels te breken, die alleen in theorie schoon klinken, maar in de praktijk dikwijls falen.

De weelde van hoofdakte-bezitters of hoofdonderwijzers mag een kolonie met zoo beperkte geldmiddelen als Curaçao zich alleen veroorloven voor de allerhoogste klassen der M. U. L. scholen. Aan uitgebreide bevoegdheden heeft de onderwijzer, die voor de lagere klassen staat, toch niets.

Hoofdzaak, vooal in de lagere klassen, zijn goede onderwijzers, met liefde voor hun vak, die de kunst verstaan met kinderen om te gaan. De leden aan het woord achtten dan ook een bepaalde organieke samenstelling van het onderwijzend personeel, waarbij de noodige kansen op promotie zullen moeten worden gelaten, gewenscht.

Ten aanzien der tweede hierboven aangestipte bemerking, merkten dezelfde leden op, dat ook deskundigen op onderwijsgebied vereeniging van kleine klassen onder één onderwijzer zeer wel mogelijk achten zonder schade voor het onderwijs.

Andere leden waren van oordeel, dat als algemeene regel geldt, dat hoe bekwamer de onderwijzer hoe meer waarborg voor de beste resultaten. Eveneens spreekt het van zelf, dat een onderwijzer, die zich geheel aan één enkele klasse kan wijden, het onderwijs beter tot zijn recht kan doen komen dan wanneer hij zijn tijd en zijne krachten over twee klassen moet verdeelen.

§ 3. De vraag of het Papiementsch uit de scholen van de Benedenwindsche eilanden al of niet behoort te worden verdreven, gaf tot uitvoerige beschouwingen aanleiding.

Eenige leden, die over het algemeen wel iets voor het stelsel van het ontwerp gevoelden, achtten het ideaal, dat daaraan ten grondslag ligt, n.l. de taal van het Moederland te brengen onder het volk, onbereikbaar. Zou het met moeite en kosten zelfs gelukken het zoover te brengen, dat het opkomend geslacht bij het verlaten der schoolbanken het Hollandsch voldoende machtig is om zich daarin mondeling en schriftelijk verstaanbaar uit te drukken, daarmede zou nog niets bereikt zijn. Het Papiamentsch toch is de taal, waarin het volk denkt en die het, zoodra niet uit het schoollokaal, bijna uitsluitend hoort spreken en moet spreken. De enkele uren per dag gedurende de enkele jaren, die het kind op de school doorbrengt, kunnen geen voldoenden invloed uitoefenen om eenige verandering in den tegenwoordigen toestand te brengen. De meeste kinderen zullen de aangeleerde taal binnen een paar jaar toch weder vergeten zijn. De strijd, zooals trouwens elke strijd tegen volkstalen, blijft een hopelooze strijd, waaraan men maar liever geen tonnen gelds moest gaan besteden.

Enkele leden merkten bovendien op, dat het zelfs de vraag is of het in het belang van het volk is het Nederlandsch op de volksscholen te zeer te pousseeren. Men moet bedenken — aldus redeneerden deze leden — dat het Nederlandsch zich zeer slecht aansluit bij het Spaansch, de taal, die onze arbeiders het meest noodig hebben in hun strijd om het bestaan.

Aan boord der op Venezuela, Columbia, Sto Domingo, Puerto-Rico en Cuba varende schoeners hooren zij niets dan Spaansch en wat meer zegt, komen zij met hun Papiementsch, doorspekt met enkele Spaansche woorden, klaar, zoo ook op de kustplaatsen van genoemde republieken.

Met het Hollandsch daarentegen komt de arbeider in deze streken nergens anders terecht dan bij enkele Hollandsche ondernemingen en bij enkele Hollandsch sprekende families.

Eenige leden wezen er ook nog op, dat de strijd tegen het Papiamentsch noodeloos de uitgaven voor het onderwijs zal opdrijven. Wil men toch aan het volk iets beters leeren dan een voor den geboren Nederlander haast onverstaanbaar Nederlandsch, dan moeten de leerkrachten ook voor de lagere klassen der lagere scholen in Nederland of uit de Hollandsch sprekende families in de kolonie worden gerecruteerd. En dat alsdan een goede bezetting der plaatsen veel geld zal kosten, behoeft wel geen betoog.

Een lid, ofschoon meegaande met ontwerp, betwijfelde of het Vicariaat wel binnen den gestelden termijn er in zal kunnen slagen de vereischte leerkrachten aan te werven.

§ 4. Ook over het instituut van kweekelingen waren de meeningen verdeeld.

Eenige leden waren van oordeel, dat de vervanging der kweekelingen door hulponderwijzers boven de financiëele draagkracht der kolonie gaat. Zij zouden daarom tot het desbetreffende voorstel niet kunnen medewerken.

Eenige andere leden meenden, dat men in de nette families onder het lagere volk tal van jonge meisjes kan vinden, die zich gaarne zullen willen bekwamen om tegen een salaris van drie à vierhonderd gulden op te treden.

Het instituut van kweekelingen heeft tot dusver zoo weinig voldaan, omdat de meeste kweekelingen zeer onvoldoende zijn onderlegd. Maar dat behoeft niet op denzelfden voet te blijven voortgaan. De kweekelingen moeten minstens toch voldoende bekwaamheid bezitten om den leerlingen het lezen en schrijven en de hoofdbewerkingen van het rekenen te kunnen onderwijzen. Krachten, die met weinig moeite daartoe zullen kunnen worden opgeleid, vindt men, zooals reeds gezegd, onder de bevolking wel.

Er waren ook een paar leden, die de afschaffing der kweekelingen verdedigden, wijl zij zich op het standpunt stelden, dat voor de verbetering van het onderwijs in de eerste plaats verheffing van het peil der leerkrachten noodig is.

Een lid ging met laatstbedoelde leden mede om eens vooral een eind gemaakt te zien aan den strijd over de kweekelingen.

§ 5. De voorgestelde subsidieregeling werd bestreden en verdedigd.

Bestreden op principiëele en financiëele gronden.

Eenige leden betoogden, dat het standpunt, waarop langzamerhand de voornaamste landen der wereld zich stellen, n.l. dat de Overheid alleen het openbaar onderwijs heeft te bekostigen, ook h. i. het juiste standpunt is. Wie geen genoegen neemt met de Gouvernements-inrichtingen, die voor allen toegankelijk zijn en waar ieders godsdienstige gevoelens worden ontzien, die zij vrij om eigen scholen op te richten, maar bekostige die ook zelf geheel.

Vooral voor Curaçao, waar het bijzonder onderwijs een zoo sterk religieus karakter draagt, immers onder directe leiding van de Roomsch-Katholieke geestelijkheid staat, is de bovenaangegeven gedragslijn geboden. Subsidiëering van het bijzonder onderwijs beteekent hier: Protestanten, Israëlieten en vrijzinnige Roomsch-Katholieken dwingen bij te dragen in de kosten van een onderwijs, dat hoofdzakelijk als propaganda voor de Roomsch-Katholieke Kerk is bedoeld.

De leden hierboven aan het woord konden dan ook niet medewerken tot eenige verhooging van de reeds bestaande subsidie.

Andere leden achtten, afgezien van het principieel bezwaar, het financieel bezwaar onoverkomelijk.

Een paar leden waren bereid mede te werken tot eenige subsidieverhooging en zulks in verband met de omstandigheid, dat de levenskosten, ook voor het religieus personeel, in de laatste jaren gestegen zijn.

Door de verdedigers van de voorgestelde regeling werd principieel aangevoerd, dat deze regeling nog niet de gelijkstelling brengt, die in Nederland als beginsel is doorgevoerd. De Missie krijgt zelfs bij de voorgestelde regeling niet al hare uitgaven voor het onderwijs vergoed. Overigens meenden deze leden, dat de vraag niet moet zijn wat de Missie uitgeeft, of zij al of niet over goedkoopere werkkrachten beschikt dan die, welke het Gouvernement moet gebruiken, maar alleen: hoeveel het Gouvernement zou moeten uitgeven voor de diensten, welke de Missie op onderwijsgebied presteert.

Overigens, zoo merkten deze leden op, dragen ook de Katholieken bij voor de openbare scholen.

Tegenover deze beschouwingen werd weder aangevoerd, dat de Missie specifiek Roomsch-Katholieke doeleinden najaagt, waarom het dan ook billijk is, dat zij zelve ook behoorlijk in de kosten bijdraagt.

Eenige leden betoogden, dat, waar Nederland in de kolonie blijkbaar het beginsel van financiëele gelijkstelling van het bijzonder en het openbaar onderwijs wenscht in te voeren, het niet meer dan billijk zou zijn, dat het de kosten van het Roomsch-Katholiek onderwijs ook geheel voor zijne rekening neemt.

§ 6. Ten aanzien van de berekening der werkelijke kosten van het Roomsch-Katholiek onderwijs werd door vele leden opgemerkt, dat die berekening, die uitkomt op f 1 000,— per frater, f 925,— per zuster en f 500,— per leek, moeilijk als geheel juist is aan te nemen.

Bij eene organisatie als de Roomsch-Katholieke Missie op Curaçao, die haar hoofddoel op zoo veel verschillende wijzen nastreeft, waarbij het onderwijs slechts een onderdeel van het samenstel is, moet het zelfs voor een ervaren accountant moeilijk zijn te berekenen wat het onderwijs precies aan de Missie kost. In vele gevallen zal men eenvoudig moeten schatten. En als men ziet, dat de afschrijving op de gebouwen, voor den bouw waarvan nog wel door de kolonie veelal reeds geldelijk is bijgedragen, op niet minder dan 2½ % is gesteld, waar die op zijn hoogst 1 % kan bedragen, dan vreesden verscheidene leden, dat ook in menig ander opzicht den veiligen kant te veel is opgezocht.

Vreemd doet het in elk geval aan, dat een leekenonderwijzer zooveel minder zou kosten dan een orde-broeder of zuster. Het tegendeel zou eerder voor de hand liggen.

Aan den anderen kant werd door eenige leden aan de juistheid van de gemaakte berekeningen in het minst niet getwijfeld. Het Vicariaat zal wel weten hoeveel het speciaal voor het onderwijs uitgeeft. Wat de afschrijving op de gebouwen betreft, is er ook uitdrukkelijk bij vermeld, dat het percentage uit de Nederlandsche wet is overgenomen.

Eenige leden opperden de vraag of de kolonie wel langer mag voortgaan met het subsidieeren van het U. L. O. Het Regeeringsreglement spreekt alleen van de Overheidszorg en steun voor het brengen van de *allereerste kundigheden* onder het bereik van het volk door *lager* onderwijs. Nu kan men bij het U. L. O. toch zeker niet meer spreken van de *allereerste kundigheden*, zelfs al zou men dat onderwijs als het lager onderwijs in den zin van art. 180 van het Regeeringsreglement willen beschouwen.

Dat het Gouvernement scholen van hoogere orde dan de gewone lagere scholen sticht en onderhoudt, is noodig, omdat de geheele bevolking daarbij belang heeft, maar daarbij moet het ook blijven.

Andere leden kwamen tegen deze beschouwingen op en betoonden, op hun beurt, dat het U. L. O. wel degelijk als lager onderwijs moet worden beschouwd en evenzeer als het eenvoudige lager onderwijs recht op Overheidssteun heeft.

§ 7. Wat de bijdrage voor scholenbouw betreft, meenden verscheidene leden, altijd uitgaande van de stelling, dat het Vicariaat het grootste belang heeft bij het Roomsch-Katholiek onderwijs, dat een bijdrage van 60 % veel te mild is.

Wanneer het Gouvernement voor zulk een groot bedrag ging bijdragen in de kosten, dan behoorde het den medeëigendom daarvan te verkrijgen. In den gedachtengang van het ontwerp blijven de gebouwen echter het uitsluitend eigendom van de andere partij, die maar voor 40 % in de bouwkosten bijdraagt. Hoe, zoo werd gevraagd, bij verandering van de bestemming van het gebouw, zooals wel eens is voorgekomen?

Aan den anderen kant werd aangevoerd, dat de scholen toch voor algemeen onderwijsdoeleinden worden gebruikt. Moest het Gouvernement het onderwijs geheel voor zijn rekening nemen, dan zou het niet 60 %, maar de geheele 100 % moeten uitgeven.

Eenige leden merkten nog op, dat, wanneer het Gouvernement voor zulk een aanzienlijk percentage in de bouwkosten zou bijdragen als voorgesteld, het niet aan derden moest vrijstaan om tot den bouw van een school over te gaan. Evenals voor den bouw van een openbare school moest de beslissing dan bij den begrootingswetgever blijven.

§ 8. Eenige leden meenden, dat er meer onderscheid behoort te worden gemaakt tusschen stads- en buitenscholen dan het ontwerp wel doet.

Aan de leerkrachten van de buitenscholen behoeven niet dezelfde eischen te worden gesteld als aan die van de stadsscholen, En voor de leerlingen der buitenscholen kan men dat niet. Het verschil in graad van ontwikkeling, dat bestaat en dat altijd zal bestaan tusschen stads- en buitenbevolking, eischt ongelijke behandeling.

§ 9. Verscheidene leden bepleitten meer vrijheid voor het bijzonder niet gesubsidieerd onderwijs. Zij wenschten dat onderwijs niet te zeer gereglementeerd te zien, wijl dan allicht aan de Curaçaosche jongelieden de mogelijkheid om vreemde talen te leeren zou worden benomen.

Het M. U. L. schoolonderwijs schiet, aldus de leden aan het woord, vaak te kort op het punt van vreemde talen; het vrije ongesubsidieerd onderwijs, privaatlessen of cursussen moeten het tekort aanvullen. Gaat men nu voor het geven van zulk onderwijs het bezit van eene akte als *onderwijzer* eischen, dan loopt men gevaar, dat men onzen jongeleiden

de eenige kans beneemt om de vreemde talen grondig te leeren.

Enkele leden kwamen tegen voorgaande beschouwingen op. Het geheel vrijlaten van het bijzonder niet gesubsidieerd onderwijs, zij het ook taalonderwijs, ontaardt licht in beunhazerij en dat zou zeker niet in het belang van het algemeen zijn.

Eenige leden voerden weer aan, dat onmogelijk genoegen kan worden genomen met de onvoldoende kennis der vreemde talen, die de leerlingen van de scholen voor M. U. L. O. medenemen.

Deze leden vroegen zich af of het soms niet aan verkeerde methode, die op de scholen gebruikt worden, ligt, dat dikwijls zulke onvoldoende resultaten met vreemde talen behaald worden. Men heeft voor het Spaansch b. v. eminente krachten aan de Hendrikschool gehad, maar de resultaten bleven onvoldoende. Waarom? Omdat men het onderwijs dwong in het keurslijf van een Hollandsche methode, die voor het Spaansch blijkbaar niet deugde.

Een lid meende, dat men voor het onderwijs in vreemde talen niet enkel Hollanders, maar zooveel mogelijk vreemdelingen moest gebruiken. De kinderen leeren dan ten minste de uitspraak zuiverder.

§ 10. Men zou gaarne worden ingelicht omtrent de resultaten van de normaalschool. Levert die school bruikbare onderwijzers af en stellen deze zich wel beschikbaar voor het onderwijs?

Artikelen.

Art. 6. Verscheidene leden hadden bezwaar tegen de vakken „landbouwkunde". Naar hunne meening zullen die vakken slechts oppervlakkig kunnen worden onderwezen, zoodat de leerlingen er weinig aan zullen hebben, waarom zij er op aandrongen die vakken te laten vervallen en de uren, die daaraan zouden worden besteed, voor nuttiger vakken te gebruiken.

Art. 11 § 4. Door verscheidene leden werd er op aangedrongen om ook den Administrateur van financiën, den persoon, die meet oordeelen of de geldmiddelen het veroorloven om binnen den door den Directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst gestelden termijn de door hem noodig geoordeelde veranderingen aan een afgekeurd schoollokaal aan te brengen, het recht te geven om in beroep te komen.

Art. 15 § 1. Den hierbij gestelden termijn van eene week achtte men te kort. Daardoor zou het kunnen gebeuren, dat kinderen, die toevallig gedurende de eerste week van het jaar ziek zijn, gedurende het geheele jaar geen onderwijs kunnen genieten. Of is met „toelaten" slechts het aangeven als leerling bedoeld?

Art. 17 § 2. Vergelijk de algemeene beschouwingen.

Voorgesteld werd het onderwijzend personeel in te deelen in rangen of klassen, gelijk dit bij de bureelambtenaren gebruikelijk is en het aantal onderwijzers van de verschillende rangen in de verordening vast te leggen.

Art. 33. Een lid merkte op, dat een dergelijke bepaling voor het bijzonder onderwijs ontbreekt en gaf in overweging de debetreffende bepalingen daarmede aan te vullen.

Art. 41. Naar het oordeel van verscheidene leden hebben de openbare lessen geen nut. Aangezien in de kringen van deskundigen zelf de meeningen daaromtrent verdeeld zijn, gaven de leden aan het woord in overweging het artikel te laten vervallen.

Art. 51 § 1. Gevraagd werd waarom, om als hoofd te kunnen optreden, het bezit van een akte, die binnen kort niet meer in Nederland zal kunnen worden behaald, geëischt wordt. Naar de meening van de leden aan het woord moest de keuze van het hoofd niet te zeer beperkt worden.

Art. 51 § 2. Men gaf in overweging uit deze alinea het woord „tenminste" te laten vervallen, waardoor slechts onderwijzers of onderwijzeressen in het bezit der akte van bekwaamheid, bedoeld in art. 98 onder *b*, als hoofd mogen worden aangesteld en zoodoende de uitgaven niet te hoog zullen oploopen.

Art. 52. Eenige leden betoogden, dat het om financieele redenen aanbeveling verdient, dat het onderwijs in de laagste twee leerjaren all aan onderwijzers of onderwijzeressen, die, de akte, bedoeld in art. 98 onder *a* bezitten, wordt opgedragen.

Enkele leden wenschten, dat het onderwijs in voornoemde leerjaren zal worden gegeven door onderwijzeressen, daar in het algemeen de vrouw beter met jonge kinderen kan omgaan dan de man.

Zie ook de bemerking bij art. 17 § 2.

Art. 54 §§ 1 en 2. Tegen de hier voorgestelde regeling hadden eenige leden bezwaar. Het verschil tusschen 25 en 91 vonden zij te groot.

Eenige leden achtten de verhouding van een onderwijzer voor 50 leerlingen redelijk.

Art. 54 § 3. Men stelde voor te bepalen, dat als regel het onderwijs in de laagste drie leerjaren aan de scholen in het stadsdistrict aan onderwijzers in het bezit van de akte, bedoeld in art. 98 onder *a*, zal worden opgedragen, terwijl voor de laagste klassen der buitenscholen kweekelingen zullen zijn te gebruiken.

Vergelijk in verband hiermede de algemeene beschouwingen.

Art. 55. Verscheidene leden drongen er op aan, dat de vaststelling der bezoldigingen bij verordening zal geschieden.

Art. 56. Men vroeg of aan de hoofden der scholen niet te veel bureauwerk wordt opgedragen. Van hunne werkkracht ware meer profijt te trekken voor het eigenlijke onderwijs.

Art. 61. Gevraagd werd of deze bepaling van toepassing is zoowel op gesubsidieerde als op ongesubsidieerde scholen. Zoo ja, dan hadden eenige leden bezwaar tegen de bepaling ook op ongesubsidieerde toe te passen.

Andere leden konden zich met de bepaling vereenigen.

Art. 66 § 1. Eenige leden merkten op, dat, volgens de bewoordingen van deze alinea, bij een geringe afwijking van den rooster de geheele ondersteuning ingehouden zou kunnen worden. Dat zou, bij onbeduidende afwijkingen, soms zeer onbillijk kunnen wezen.

Art. 66 § 2. Men maakte de opmerking, dat het in sommige gevallen wenschelijk en noodig kan zijn van den rooster af te wijken, b. v. op een regenachtigen dag als de kinderen niet op tijd op school kunnen zijn; de alinea staat daaraan in den weg.

Art. 71. Enkele leden merkten op, dat deze bepaling niet billijk is tegenover het bijzonder onderwijs. Het eerste en het tweede lid van dit artikel behoorden volgens hen te vervallen, omdat zij niet in overeenstemming zijn met art. 70 tweede lid.

Art. 72 § 1. Verscheidene leden hadden ernstige bezwaren tegen deze alinea. Men vond een bijdrage van 60 % te hoog, waar de gebouwen het eigendom van de andere partij blijven.

Art. 94. Waar vele leden van oordeel waren, dat het Papiementsch als voertaal op de scholen in de buitendistricten behoort te worden behouden, daar, meende men, moest de eisch omtrent den leeftijdsgrens vervallen.

Art. 96 § 1. In overweging werd gegeven tusschen de woorden „Gouverneur" en „op voordracht" in te voegen „rechtsstreeks of", daar anders de Gouverneur het recht van initiatief, dat hij wel heeft in het derde lid van dit artikel, mist.

Art. 98. Men had ernstige bezwaren tegen het laten verwerven in de kolonie van de akte van bekwaamheid als hoofdonderwijzer of hoofdonderwijzeres. Kan die akte in de kolonie worden verworven, dan zal na eenigen tijd de examens door hier geëxamineerden worden afgenomen en dan kan het niet anders of het peil zal langzamerhand dalen.

Art. 103b. Men was van oordeel, dat door slechts te eischen: vaardigheid om zich voldoende mondeling en schriftelijk uit te drukken, voor het hoofdvak wel wat te weinig wordt gevorderd.

Art. 103j. Gevraagd werd of de canditaat slechts de eerste beginselen van de gezondheidsleer en verbandleer behoeft te kennen.

Een leden oordeelden, dat dit onderdeel gevoegelijk kan vervallen.

Art. 109a. Men had bezwaar tegen de bepaling van dit onderdeel, waardoor een persoon, die een cursus wenscht te openen in één taal, welke hij goed kent, verplicht wordt examen in verscheidene vakken, die hij niet zal doceeren af te leggen.

De bepaling maakt het een vreemdeling, die een leergang, hetzij voor het Fransch, Engelsch, Duitsch, Spaansch of een andere taal zou wenschen te openen en die niet, op de hoogte is van de vakken vermeld in art. 6 onder *p*, *q*, *s* en *t*, onmogelijk zijn voornemen uit te voeren, wat niet in het algemeen belang te achten is.

Art. 118. Enkele leden wenschten bepaald te zien wat voor soort van inlichtingen omtrent leerlingen en leerkrachten men aan den Inspecteur van het Onderwijs verplicht is te geven. Een ietwat nauwkeuriger omschrijving werd door die leden wenschelijk geacht.

Art. 120. In overweging werd gegeven het eerste lid te lezen: „De Inspecteur van het Onderwijs is bevoegd tot het opmaken van procesverbaal van de overtredingen dezer verordening". Hierdoor wordt de verwijzing naar artikelen overbodig.

Art. 125 § 2, 128 § 2, 129f, 135 § 1. Aangezien het Burgelijk Wetboek aan toeziende voogden verplichtingen oplegt, was men van oordeel, dat het aanbeveling verdient telkens melding te maken van „toeziende voogden."

Art. 130 § 4. Voorgesteld werd om in plaats van de woorden „belast" tot en met „feiten" te lezen „bevoegd tot het opmaken van proces-verbaal van de overtredingen dezer verordening".

Art. 135. Eenige leden verklaarden hun stem niet te kunnen verleenen aan dit artikel. Zij waren van oordeel, dat zoolang er slechs op enkele plaatsen openbare scholen zijn, men de leerplicht niet mag invoeren, daar anders kinderen, wier ouders hen niet naar een confessioneele school willen zenden, gedwongen kunnen zijn de scholen te bezoeken.

Men meende, dat dit en het volgende artikel voorloopig uit de verordening behoorden te worden gelaten.

Art. 136. De leden, die tegen art. 135 waren, wezen er op, dat, wanneer de verbodsbepaling hierin bedoeld werd ingevoerd, in verschillende gezinnen groote nood kon ontstaan, b. v. in die, van welke de kostwinners geëmigreerd zijn.

Art. 145. Een lid gaf te kennen, dat, naar te zijner kennis is gekomen, het bijzonder onderwijs thans niet in staat is aan dit artikel te voldoen. Bij gebrek aan personeel zouden dan te groote klassen gevormd of wellicht scholen gesloten moeten worden.

Naar de meening van het lid aan het woord kan dit verholpen worden door in het eerste lid de slotzinsnede „mits" enz. te laten vervallen.

Aldus vastgesteld op Curaçao, den 30n. Maart 1920.

De Rapporteurs,

ED. S. LANSBERG.

M. S. L. MADURO.

Tweede Kamer.

Wetsontwerp op Onderwijzerspensioenen.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, eene regeling te treffen omtrent behoud van uitzicht op Nederlandsch pensioen door onderwijzers, die overgaan naar het bijzonder lager onderwijs in de kolonie *Suriname* of in de kolonie *Curaçao*, zoomede omtrent de mate van vergelding met pensioen van door pensioengerechtigden hier te lande vroeger krachtens detacheering in 's rijks koloniën bewezen diensten;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan bij deze:

Artikel 1. Een onderwijzer bij het openbaar of het bijzonder lager onderwijs, die overgaat naar eene school voor bijzonder lager onderwijs in de kolonie *Suriname* of in de kolonie *Curaçao*, waarvan het leerplan voldoet aan de door het koloniaal gezag gestelde eischen, heeft na een voor pensioen ten laste van den Staat of van het Pensioenfonds voor de gemeenteambtenaren geldigen diensttijd van ten minste tien jaren als oud-onderwijzer of als oud-gemeente-ambtenaar hier te lande recht op zoodanig pensioen wanneer hij, hetzij den 65-jarigen leeftijd heeft bereikt en niet meer aan zoodanige school of niet wederom als onderwijzer bij het openbaar of bijzonder lager onderwijs hier te lande werkzaam is, hetzij door lichaams- of zielsgebreken ongeschikt is geworden voor het vervullen van de betrekking van onderwijzer in genoemde koloniën en niet binnen zes maanden na het tijdstip van ingang van zijn ontslag als onderwijzer bij het openbaar of bijzonder lager onderwijs hier te lande wordt herplaatst.

Artikel 2. Bij de regeling van een burgerlijk pensioen ten laste van den Staat of van een van Staatswege beheerd fonds komt de tijd, krachtens detacheering doorgebracht in betrekkingen in 's Rijks koloniën, waaraan uitzicht op pensioen uit de koloniale middelen of uit een vanwege het koloniaal gezag beheerd fonds is verbonden, voor den dubbelen duur als diensttijd in aanmerking.

Tot den tijd, bedoeld in het eerste lid, worden gerekend de duur der heenen die der terugreis naar en van de kolonie, wanneer de duur van den diensttijd in de kolonie tusschen het einde der heen- en het begin der terugreis ten minste zes maanden bedraagt. Voor den duur van elk der beide reizen wordt ten hoogste eene maand in rekening gebracht.

Memorie van Toelichting.

Het bijzonder lager onderwijs in de West-Indische koloniën heeft dringend behoefte aan goede onderwijskrachten uit het moederland. Aan den overgang naar West-Indische bijzondere lagere scholen is echter voor de onderwijzers hier te lande, bij gemis van eene pensioenregeling voor de West-Indische bijzondere onderwijzers, het bezwaar verbonden van verlies van uitzicht op pensioen. Uiteraard belemmert dit den overgang in niet geringe mate. De invoering van zoodanige pensioenregeling maakt een punt van overweging uit. Er behoort echter in afwachting van de totstandkoming van zulk eene regeling eene voorziening te worden getroffen, die aan genoemd bezwaar, althans voor een deel, te gemoet komt. Het doel wordt bereikt door aan den bedoelden overgang behoud van het uitzicht op pensioen over de Nederlandsche dienstjaren te verbinden. Een hiertoe strekkend voorschrift behelst artikel 1 van het wetsontwerp. Het artikel is van toepassing ook ten opzichte van openbare onderwijzers in speciale vakken, die niet aan de wet tot regeling van het lager onderwgs uitzicht op pensioen ontleenen, doch die gemeente-ambtenaren en als zoodanig pensioengerechtigd zijn.

Voor het bestuur van Suriname en Curaçao zal vaak gebruik gemaakt moeten worden van de diensten van gedetacheerde Nederlandsche ambtenaren.

In Oost-Indië bestaat bij het middelbaar onderwijs een ernstig tekort aan bevoegde leerkrachten. Overwogen wordt, hierin door detacheering van Nederlandsche leeraren te voorzien.

Voor die ambtenaren en leeraren zal de detacheering aantrekkelijk moeten worden gemaakt. Dit kan geschieden door bij de regeling van Nederlandsche ambtenaren- en leeraarenpensioenen de in de koloniën doorgebrachte jaren bij de berekening van den duur van den diensttijd dubbel te doen tellen.

Daar ook onderwijzers bij het openbaar lager onderwijs en willicht ook bijzondere onderwijzers voor eene detacheering als ambtenaar in aanmerking kunnen komen, zal die wijze van berekening mede voor de regeling van Nederlandsche onderwijzerspensioenen moeten gelden.

Artikel 2 van het wetsontwerp behelst eene voorziening op dit punt. Volgens dit artikel zal bij de regeling van burgerlijke overheidspensioenen in het algemeen — derhalve van de pensioenen van oud-civiele-Rijksambtenaren, oud-gemeenteambtenaren, oud-leeraren bij het openbaar-, hooger- of middelbaar onderwijs en oud-onderwijzers aan openbare of bijzondere lagere scholen — dubbeltelling van krachtens detacheering in de koloniën doorgebrachten diensttijd toepassing vinden.

De ondergeteekenden ontveinzen zich niet, dat de ontworpen regelingen eenigszins vooruitloopen op de nieuwe algemeene Pensioenwet voor de niet militaire ambtenaren. Maar naar hun oordeel moet over dit bezwaar worden heengestapt, waar met het oog op de belangen van het koloniaal onderwijs en van den kolonialen burgerlijken dienst het spoedig tot stand brengen van de bedoelde voorzieningen dringend geboden is.

De Minister van Financiën,

DE VRIES.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,

J. TH. DE VISSER.

De Minister van Koloniën,

DE GRAAFF.

Godsdienst en Opvoeding.

„Van niet geringe waarde is voor den mensch de verzorging van zijn gemoedsleven. Hier toch zetelt het intiemste en teerste van het menschelijk leven. Hier ligt de drijfkracht van het geheele bestaan; van het gemoedsleven uit, ontvangt al het denken en handelen een bepaalde kleur. De stand van het gemoedsleven is de graadmeter voor het menschelijk geluk. Vandaar dat van godsdienstige zijde er steeds op gewezen wordt, dat de godsdienst, die een groote plaats inneemt in het gemoedsleven, belangrijk bijdraagt tot het menschelijk geluk. De religie kan rust, vertrouwen, tevredenheid, ootmoed wekken in het hart van den mensch en dit zijn eigenschappen, die het leven rijk maken en invloed oefenen op alle gebied. De klacht is den ook verklaarbaar die uit godsdienstige en zelfs soms uit ongodsdienstige kringen vernomen wordt: „Wat zijn de voordeelen der moderne ontwikkeling, indien daarvoor wijken de schoone zielseigenschappen, die de religie steeds met zich brengt?" Degenen, die zoo vragen, oordeelen dan ook, dat met de verzwakking van het godsdienstig geloof psychische schatten verdwenen zijn. De moderne cultuur heeft naar hunne meening, groote triomphen behaald, doch in hoofdzaak op 't gebied der stoffelijke natuur. De techniek heeft een omvang genomen als nooit te voren. Het leven is er uiterlijk door verrijkt, het is echter tegelijk onrustiger en haastiger geworden en het zieleleven heeft met de uiterlijke verrijking geen gelijken tred gehouden. Juist de snelle ontwikkeling der uiterlijke wereld heeft het zielsleven verstrooid en versplinterd, zoodat verloren is gegaan de levenseenheid, de gecentraliseerde levensbeschouwing, de geestelijke beschouwing der dingen, die voorheen de godsdienst vermocht te geven. Met het godsdienstig geloof hebben vele levens verloren de vastheid van een onvoorwaardelijk geldende moraal, die vroeger de Kerk hun gaf in de prediking van het goddelijk gebod.

„Dit richtsnoer heeft bij velen plaats gemaakt voor vage, ten deele nog aan de godsdienstige moraal ontleende beseffen of voor onverschilligheid en agnoticisme op zedelijk gebied. In zulke gevallen gaat ongetwijfeld zedelijke kracht verloren.

Nu is er in onzen tijd in vele kringen wel een hoogstaand zedelijk en geestelijk leven, maar dat zulks van de groote massa kan gezegd worden, vindt geen algemeene instemming. Van godsdienstige zijde oordeelt men, dat breede lagen der bevolking geen tegenwicht hebben ontvangen, voor wat de moderne cultuur haar heeft ontnomen, en dat diepe behoeften, in het wezen van den mensch gegrond, onbevredigd blijven. Doch ook van andere zijden wordt onomwonden toegegeven dat verstandelijke ontwikkeling alleen in de bestaande behoefte niet kan voorzien en men gevoelt levendig, dat in de heerschende opvoedings- en onderwijssystemen teveel het bijbrengen van kennis in het middelpunt heeft gestaan, en een eenigzins opzettelijke vorming van wil en gemoed is veronachtzaamd."

Het bovenstaande is niet ontleend aan een preek uit een Missie, of een godsdienstig tractaatje.

Neen, het staat in een Nederlandsch staatsstuk, officieel der Regeering en het Nederlandsche volk aangeboden over de ontwikkeling der jeugdige personen van 13 tot 18 jaar.

Deze commissie is een gemengde. Zij bestaat uit de Heeren. van Wijnbergen, Gerhard, Van der Molen, Blaupot ten Cate, Cox en mr. Van Haeringen als toegevoegd secretaris.

Zulk een stuk spreekt boekdeelen!

Varia.

Woorden van waarschuwing.

Een bekend Engelsch pacifist dr. F. B. Meier heeft te Londen bij de opening van den nationalen raad der vrije kerken deze merkwaardige woorden gesproken.

„Heel de wereld", zeide hij, „schijnt bezeten door een passie voor winst. De omhoogschietende prijzen, de eindelooze stakingen om hooger loon, de vampyrachtige *profiteers*, die het levensbloed der natie uitzuigen, en de uitgelatenheid der nouveau riches — dit alles is een symptoom der materialistische verruwing. Versteld staan wij over geweldsmisdaden, waarschijnlijk een gevolg der abnormale prikkeling van den oorlog.

Zorgvuldig bijgehouden statistieken geven een voortdurende beperking aan van het gezinsleven, welke doet denken aan verwording van het ras. De toenemende brutaliteit van den vuistwedstrijd, schaamteloosheid der mode, de zinnelijkheid van den dans, het in de plaats treden van spiritisme voor den godsdienst, de verzotheid op uitspanning, de opzichtige uitgelatenheid van den *profiteer*, zij moeten ieder, die nadenkt, zorg baren."

